

İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KAMU HUKUKU A.B.D.

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail ŞAHVERDİOĞLU

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Serkan ÇINARLI

Haziran/2023

T.C.
BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EKONOMİ HUKUKU TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EKONOMİK SUÇ KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ İLE SERMAYE PİYASASI
KANUNU'NDA DÜZENLENEN SORUŞTURMA İZİNİNİN CUMHURİYET
SAVCISININ GENEL SORUŞTURMA YETKİSİNE VE ETKİN SORUŞTURMA
GÖREVİNE ETKİSİ**

İSMAİL ŞAHVERDİOĞLU

6024007

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Serkan ÇINARLI

Haziran/2023

İZMİR

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

İzmir Bakırçay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim dalında öğrenim görmekte olan İsmail ŞAHVERDİOĞLU'nun "Ekonomik Suç Kavramı ve Çeşitleri ile Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Soruşturma İzninin Cumhuriyet Savcısının Genel Soruşturma Yetkisine ve Etkin Soruşturma Görevine Etkisi" başlıklı tezi .../.../20.. tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "İzmir Bakırçay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)		
Üye		
Üye		

.....
(Unvanı, Adı ve SOYADI)
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

FINAL APPROVAL FOR THESIS

This thesis titled “The Economic Crime Concept and Its Types and The Effect of Investigation Permission Governed by The Capital Market Law On The General Investigation Authority of The Republic Prosecutor and The Effective Investigation Duty” has been prepared and submitted by İsmail ŞAHVERDİOĞLU in partial fulfilment of the requirements in “İzmir Bakırçay University Directive on Graduate Education and Examination” for the Degree of Master of Science in Department has been examined and approved on .../.../2023

Committee Members	Title, Name and Surname	Signature
Member (Supervisor)		
Member		
Member		

.....
(Title, Name and SURNAME)
Director of Graduate Education Institute

ÖZET

EKONOMİK SUÇ KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ İLE SERMAYE PİYASASI KANUNUNDA DÜZENLENEN SORUŞTURMA İZİNİN CUMHURİYET SAVCISININ GENEL SORUŞTURMA YETKİSİNE VE ETKİN SORUŞTURMA GÖREVİNE ETKİSİ

İsmail ŞAHVERDİOĞLU

İzmir Bakırçay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Haziran/2023

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Serkan ÇINARLI

Ekonomik suç kavramı, esasında gelişen ticari hayat, iş çeşitliliği ve teknolojiye bağlı olarak nispeten son dönemlerde gelişerek ceza yargılamalarına konu olmuş suç teşkil eden eylemleri tanımlamakta kullanılan bir hukuk terimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik suç olarak tanımlanan bu suç tiplerinin bir yönü ceza sistemine bakarken bir yönü ise ekonomik ve ticari hayata bakmaktadır. Zira; bu suçların ne adli suçlar gibi kolay tespit edilebilmesi ne de suçların yarattığı mağduriyetin tam olarak tespiti ve mağdur sayısının belirlenebilmesi mümkün olmaktadır. Bu suçların failleri de klasik adli suç faillerinden ayrılmaktadır. Klasik suçların failleri çoğu zaman herkes olabilirken ekonomik suçun failleri ise genellikle toplumun eğitim seviyesi ortalamasından yüksek seviyeye sahip kişiler arasından çıkmaktadır. Bu özellikleri ise işledikleri suçların mağdurlarını ikna etmede başarılı olmalarını, suç ve delilleri perdeleyebilmelerini sağlamaktadır. Tespiti geç yapılabilen bir ekonomik suçun her geçen gün mağdur sayısı ve yarattığı ekonomik kayıp büyümektedir.

Ekonomik suçlar ulusal mevzuatımızda bir çatı altında toplanmamıştır. Farklı hukuk alanlarında farklı yasal düzenlemelerde kendisine yer bulmuştur. Bu durum ise yasal bir ekonomik suç tanımının Türk ulusal mevzuatında kavramsal olarak tanımlanmamış olmasından gelmekte ve teknik kanun yapımında yeknesak bir suç politikasının yasal düzenlemelere yansıtılmamasına neden olmaktadır.

Çalışmamızın amacı, öncelikle ekonomik suç kavramını genel olarak somutlaştırmak, devamında Türk mevzuatındaki farklı görünümünü incelemek, sonrasında Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında kalan ekonomik suçları unsurlarıyla

değerlendirmek ve nihayetinde Sermaye Piyasası Kanunu 115. maddesinde düzenlenen yazılı muhakeme şartının Cumhuriyet savcısının genel soruşturma yetkisi ve etkin soruşturma yapma görevine olumlu veya olumsuz etkilerini değerlendirmektir. Mevzuattaki ekonomik suçların tek çatı altında incelenmesi ve yazılı muhakeme şartının soruşturma makamının soruşturma yetkisine olan etkisini değerlendirmesi ve bu yönlerdeki eleştirisi ile gerek yasa koyucunun ceza politikasına gerekse de doktrine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ekonomik suç; Muhakeme şartı; Sermaye piyasası; Genel soruşturma yetkisi; Etkin soruşturma görevi

ABSTRACT

THE ECONOMIC CRIMINAL CONCEPT AND ITS TYPES AND THE EFFECT OF THE INVESTIGATION PERMISSION GOVERNED BY THE CAPITAL MARKET LAW ON THE GENERAL INVESTIGATION AUTHORITY OF THE REPUBLIC PROSECUTOR AND THE EFFECTIVE INVESTIGATION DUTY

İsmail ŞAHVERDİOĞLU

İzmir Bakırçay University, Graduate School of Education, June/2023

Thesis Advisor: Prof. Dr. Serkan ÇINARLI

The concept of economic crime emerges as a legal term used to describe criminal acts that have developed relatively recently, depending on the developing commercial life, business diversity and technology. One side of these crime types, which are defined as economic crimes, looks at the penal system, while the other side looks at economic and commercial life. For; it is not possible to detect these crimes as easily as judicial crimes, nor to determine the victimization caused by the crimes and to determine the number of victims. The perpetrators of these crimes are also different from the perpetrators of classical forensic crimes. While the perpetrators of classical crimes can often be anyone, the perpetrators of economic crimes are generally among those with a higher education level than the society's average. These features enable them to be successful in convincing the victims of their crimes and to conceal the crime and evidence. The number of victims and the economic loss caused by an economic crime that can be detected late is increasing day by day.

Economic crimes are not gathered under one roof in our national legislation. It has found its place in different legal regulations in different fields of law. This is due to the fact that a legal definition of economic crime is not conceptually defined in the Turkish national legislation and causes a uniform crime policy in technical law making not to be reflected in legal regulations.

The aim of our study is to concretize the concept of economic crime in general, then to examine its different appearances in the Turkish legislation, then to evaluate the economic crimes within the scope of the Capital Market Law with its elements, and

finally to ensure that the written reasoning requirement regulated in Article 115 of the Capital Markets Law is the general investigative power of the public prosecutor and his duty to conduct an effective investigation assessing its positive or negative effects. It aims to contribute to both the criminal policy of the legislator and the doctrine by examining the economic crimes in the legislation under a single roof and evaluating the effect of the written judgment requirement on the investigative authority of the investigating authority and criticizing these aspects.

Keywords: Economic crime, Judgment clause, Capital market, General investigative power, Effective investigative duty

TEŐEKKÖR SAYFASI

Tez alıŐmasının planlanması ve yÖrÖtÖlmesi aşamalarında bilgi ve tecrÖbelerini esirgemedен paylaşan bu eserin ortaya ıkmasına katkı sağlayan danıŐmanım Sayın Prof. Dr. Serkan ÇINARLI'ya ve tez yazım sÖrecinde manevi destekleriyle yanımda olan sevgili ŐAHVERDİÖĐLU ailesine teŐekkÖrlerimi sunmayı bir borç bilirim.

İsmail ŐAHVERDİÖĐLU

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın İzmir Bakırçay Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İsmail ŞAHVERDİOĞLU

STATEMENT OF COMPLIANCE WITH ETHICAL PRINCIPLES AND RULES

I hereby truthfully declare that this thesis is an original work prepared by me; that I have behaved in accordance with the scientific ethical principles and rules throughout the stages of preparation, data collection, analysis and presentation of my work; that I have cited the sources of all the data and information that could be obtained within the scope of this study, and included these sources in the references section; and that this study has been scanned for plagiarism with scientific plagiarism detection program used by İzmir Bakırçay University, and that “it does not have any plagiarism” whatsoever. I also declare that, if a case contrary to my declaration is detected in my work at any time, I hereby express my consent to all the ethical and legal consequences that are involved.

İsmail ŞAHVERDİOĞLU

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	vii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ KISIM

1. SUÇ KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ.....	3
1.1. Tanımı ve Türk Ceza Kanunu'ndaki Uysurları.....	3
1.2. Çeşitleri.....	5
1.3. Kavramsal Kökeni ve Tarihsel Gelişimi.....	5
2. EKONOMİK SUÇ KAVRAMI.....	7
2.1. Tanımı.....	7
2.2. Çeşitleri.....	8
2.3. Kavramsal Kökeni ve Tarihsel Gelişimi.....	9
2.4. Ekonomik Suçların İhlal Ettiği Hukuki Değer ve Menfaatler.....	11
2.5. Adli Suç Türlerinden Farlılıkları.....	12
3. EKONOMİK SUÇLARIN ULUSAL MEVZUATTAKİ GÖRÜNÜMLERİ...16	
3.1. Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	16
3.1.1. Kıymetli damgada sahtecilik.....	16
3.1.2. Parada sahtecilik.....	17
3.1.3. Dolandırıcılık.....	17

3.1.4. Hileli ve taksirli iflas.....	19
3.1.5. Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi.....	20
3.1.6. Mühürde sahtecilik.....	20
3.1.7. Mühür bozma.....	21
3.1.8. Resmî belgede sahtecilik.....	21
3.1.9. Özel belgede sahtecilik.....	21
3.1.10. Açığa imzanın kötüye kullanılması.....	22
3.1.11. İhaleye fesat karıştırma.....	22
3.1.12. Edimin ifasına fesat karıştırma.....	24
3.1.13. Fiyatları etkileme.....	24
3.1.14. Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma.....	25
3.1.15. Mal veya hizmet satımından kaçınma.....	25
3.1.16. Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması.....	26
3.1.17. Tefecilik.....	26
3.1.18. Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması.....	27
3.1.19. Nüfuz ticareti.....	28
3.2. Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	29
3.3. Bankacılık Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	32
3.3.1. İzinsiz faaliyette bulunmak.....	32
3.3.2. Mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engellemek.....	33
3.3.3. Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak.....	34
3.3.4. Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak.....	34
3.3.5. İşlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme.....	34
3.3.6. Sırların açıklanması.....	35
3.3.7. Zimmet.....	35
3.4. İcra İflas Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	36

3.4.1. Taksirathlı iflas.....	36
3.4.2. Hileli iflas.....	37
3.5. Sermaye Piyasası Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	38
3.6. Vergi Usul Kanunu'nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	38
3.6.1. Kaçakçılık suçları.....	39
3.7. Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da Düzenlenen Ekonomik Suçlar.....	41
3.7.1. Şike ve teşvik primi.....	41

İKİNCİ KISIM

4. SERMAYE PİYASASI KANUNU'NDA DÜZENLENEN EKONOMİK SUÇLAR VE YASAL UNSURLARI.....	43
4.1. Bilgi Suistimali.....	43
4.1.1. Yasal unsurları.....	43
4.1.2. Karşılık cezası.....	44
4.2. Piyasa Dolandırıcılığı.....	44
4.2.1. Yasal unsurları.....	44
4.2.2. Karşılık cezası.....	45
4.3. Usulsüz Halka Arz ve İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti.....	47
4.3.1. Yasal unsurları.....	47
4.3.2. Karşılık cezası.....	48
4.4. Güveni Kötüye Kullanma ve Sahtecilik.....	48
4.4.1. Yasal unsurları.....	48
4.4.2. Karşılık cezası.....	49
4.5. Yasal Defterlerde, Muhasebe Kayıtlarında ve Finansal Tablo ve Raporlarda Usulsüzlük.....	50
4.5.1. Yasal unsurları.....	50

4.5.2. Karşılık cezası.....	51
5. SERMAYE PİYASASI KANUNU'NDA DÜZENLENEN EKONOMİK SUÇLARIN SORUŞTURMA USULÜ.....	52
6. SERMAYE PİYASASI KANUNU 115. MADDESİ'NDE DÜZENLENEN MUHAKEME ŞARTININ CUMHURİYET SAVCISININ GENEL SORUŞTURMA YETKİSİNE VE ETKİN SORUŞTURMA GÖREVİNE ETKİSİ.....	53
6.1. Muhakeme Şartı Kavramı.....	53
6.2. Muhakeme Şartının Genel Soruşturma Yetkisine Etkisi.....	55
6.3. Muhakeme Şartının Etkin Soruşturma Görevine Etkisi.....	56
7. EKONOMİK SUÇ KAVRAMINA LİTERATÜRDEKİ GENEL BAKIŞ AÇISININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
8. EKONOMİK SUÇA EKONOMİK CEZA İLKESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
SONUÇ.....	61
KAYNAKÇA.....	64
ÖZGEÇMİŞ.....	67

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.k.	Adı Geçen Kaynak
Bank	5411 Sayılı Bankacılık Kanunu
C.	Cilt
CGTİHK	5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CMK	5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
HSK	Hakîmler Savcılar Kurulu
İİK	2004 Sayılı İcra İflas Kanunu
S.	Sayı
s.	Sayfa
s.s.	Sayfa aralığı
SPK	6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPKu	Sermaye Piyasası Kurulu
SŞDÖDK	6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun
TCK	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
TTK	6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	Ve Benzeri
VUK	213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca hak-haksızlık, adalet-zulüm, masum-suçlu gibi karşıtı ile var olan ve insanın sadece var olduğu için doğuştan sahip olduğu temel haklara ilişkin değer yargısı içeren kavramlar farklı yoğunlukta önem arz ettiği dönemler olmakla birlikte mevcudiyetini ve kıymetini devam ettirerek günümüze kadar gelmiştir. Bu soyut kavramlar üzerinden önce devlet dediğimiz tüzel kişilikler sonrasında bu tüzel kişilikleri temsil eden krallık, padişahlık, kağanlık gibi yönetim sistemleri evrimleşerek zamanımıza hâkim olan demokrasi, Cumhuriyet gibi hükümet sistemlerine ulaşmıştır. İşte bir hükümet sisteminin adil, hakkaniyetli, bireyi önceleyen ve sınırlandırılmış olup olmadığı, hükümetin hukuka bağlı olup olmadığı, gücünün meşru şekilde sınırlandırılıp sınırlandırılmadığını belirlemektedir. Kanun koyma yetkisini haiz olan kanun koyucunun bazı eylemleri yasak olarak nitelendirerek bu eylemlere suç niteliği vasfetmesi toplum hayatının ve kamu düzeninin temel gerekliliği olagelmıştır. Çok çeşitli suç tipleri, korunan hukuki menfaatler ve bu çerçevede her devletin bir suç-ceza politikası geliştirmiştir. Bu kapsamda bazı ülkelerde suç olarak kabul edilen bazı eylemler yahut söylemler bir başka ülkede suç sayılmamakta, hatta aynı ülkede bir dönem suç sayılan eylem veya söylemler belirli bir zaman döngüsü geçtikten toplumsal değişimler olduktan sonra suç olmaktan çıkabilmektedir. Örneğin ülkemizde bir dönem suç olarak sayılan zina eyleminin artık suç olarak sayılmaması gibi.

Suç tipleri olarak klasik suçların yanında, gelişen ve değişen toplum ihtiyaçları uyarınca günümüzde ekonomiye özgü suçların da oluşturulması gerekli olmuştur. Zira; ekonomik sistemler toplumların her kesimini ilgilendirdiğinden ekonomik suçlar günümüzde oldukça fazla kişiyi etkilemekte, hatta çoğu zaman mağdur sayısı ve gerçek zarar tam anlamıyla tespit edilememektedir. Bu suçların teknik bilgi gerektirmesi, faillerinin ortalama eğitim seviyesinden genelde daha yüksek eğitime sahip olmaları, ekonomik suçların klasik suçlara göre unsurlarının ve delillerinin tespitinin güç olması vb. sebepler bu sonuçla karşılaşılmasına neden olabilmektedir.

Türk ulusal mevzuatında ekonomik suç kavramının hukuki bir tanımı yapılmamış ve ekonomik suçlar tek bir yasa ile düzenlenmemiş, farklı yasalarda farklı suç tipleri farklı yargılama usulleri üzerinden ihdas edilmiştir. Bu çalışmamızda öncelikle suç-ekonomik suç kavramları açıklanmaya çalışılacak ve akabinde ulusal mevzuatımızda

düzenlenen ekonomik suçlar irdelenecek, Sermaye Piyasası Kanunu'nda ihdas edilen ekonomik suçlar detaylı şekilde değerlendirilecek, Sermaye Piyasası Kanunu'nda ihdas edilen muhakeme şartının niteliği ile bu şartın adli soruşturma makamı olan Cumhuriyet savcısının genel soruşturma yetkisine ve kendisinden beklenen etkin soruşturma yapma görevine etkileri değerlendirilecek ve son olarak da doktrinde ekonomik suçlara bakış açısına değinilerek kanun koyucunun ekonomik suçla mücadele politikasına katkı sağlamaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ KISIM

1. SUÇ KAVRAMI

1.1 Tanımı ve Türk Ceza Kanunu'ndaki Unsurları

Suçun genel tanımı tarihsel dönemlere, toplum yapısına, dini inanışlara vb nedenlere göre farklılık göstermekle birlikte genel olarak suç; ahlak, töre ve yasa kurallarına aykırı davranış olarak tanımlanabilir.¹Bu genel tanımdan yola çıkıldığında suçun hukuki tanımı olarak, kanun koyucu otoritenin, ki bu çoğu zaman devlettir, yasa koyucu olarak oluşturduğu cezai düzenlemelerle koruduğu hukuki değerleri ihlal eden ahlaki düzene ve dürüstlüğe aykırı davranış olarak kabul edilebilir.²

Doktrinde ise; tüm dünyada geçerli bir hukuki ve toplumsal bir kavram olması nedeniyle, suç tanımı bazı farklılıklar arz etmekle birlikte suçu kanunun cezalandırdığı fiil olarak tanımlayan yazarlar³ olduğu gibi, insanların toplum içinde birlikte yaşamalarının temini ve toplumsal düzenin devamı için korunması gereken hukuki değerleri ihlal eden belirli insan davranışları olarak tanımlayan yazarlar da vardır.⁴Kanaatimizce, pozitif hukuk kapsamında lafzi yorum yapıldığında suçun kanunen cezalandırılan eylemler olarak tanımlanması doğru iken, kanun koyucuların suç ve ceza düzenlemeleriyle korumaya çalıştıkları değer yargıları gözetildiğinde ise suç kavramının, toplumsal düzenin devamı için muhafaza edilmesi gereken hukuki değerleri ihlal eden insan eylem ve söylemleri olarak tanımlanması amaçsal yorum olarak daha doğru bir tanım olarak kabul edilebilecektir.

Suçlar, her bir kanun koyucu tarafından güdülen suçla mücadele siyaseti gereğince korunan hukuki menfaatlere göre kasten işlenen suçlar, taksirle işlenen suçlar, tehlike suçları, ekonomik suçlar gibi birçok farklı kategoriye ayrılmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), suçun tanımını açık şekilde yapmamış olmakla birlikte suçun yasal unsurlarını ikinci maddesinin birinci fıkrasında düzenlemiş olup, bu madde “Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve

¹www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi 09/07/2023)

²Köksal, B. (2010). Ekonomik Suç Tartışmaları Işığında Türk Hukukunda Vergi Suçları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 4

³Taner, T. (1949). Ceza Hukuku Umumi Kısım. s. 79

⁴Koca, M. ve Üzülmüş, İ. (2019). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. bs, Ankara, Seçkin Yayınları, s.41

güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemede açık bir suç tanımı yer almadığından öğretide suçun unsurları konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte doktrinde tarafımızca da katılım gösterilen görüşe göre ise; bir eylemin suç sayılabilmesi için dört unsurun birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlar; kanuni unsur, maddi unsur, manevi unsur ve son olarak da hukuka aykırılıktır.⁵

Kanuni unsur, suçun yasada belirlenmiş olmasını ifade eder, yani yasada belirlenmemiş bir eylemden dolayı kişiler cezalandırılmaz. Bu unsurla doğrudan bağlantılı ilke ise kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesidir. Bu ilke gereğince bir insan davranışı toplum tarafından örfi ya da ahlaki olarak ne kadar sakıncalı olursa olsun kanuni cezai düzenleme olarak kanun koyucu tarafından somutlaştırılmadığı durumda cezalandırılmaya konu edilemeyecektir. Kanuni unsurun varlığı gerek toplum düzeninin oluşturulması gerekse toplumu oluşturan her birey için öngörü ve teminat oluşturmaktadır.

Maddi unsur ise kanunda yazılı eylemin gerçekleşmiş olması şartını ifade eder. Bir insan eyleminin cezalandırılması için cezai düzenlemedeki tanıma uygun fiilin somut olarak gerçek hayatta uygun neden sonuç ilişkisi içerisinde vücut bulması gereklidir. Kanun koyucunun burada güttüğü amaç ise hazırlık hareketleri denen tek başına sonucu gerçekleştirmeye yetkin olmayan fiillerin veya düşüncenin suç olarak kabul edilerek cezalandırılmasının önüne geçebilmektir.

Manevi unsur, eyleminin suç teşkil ettiğini anlayabilecek bir kimse tarafından bilerek ve/veya isteyerek yahut da kusurlu şekilde gerçekleştirilmesi şartıdır. Birinci durumda kasıt oluşurken ikinci durumda ise taksir oluşur. Bir suçun işlenebilmesi için kural kastın olmasıdır istisna ise taksirin bulunmasıdır ancak cezai düzenlemelere konu bazı suçlarda eylemin hem kasti hem de taksirli hâlleri suç olarak kabul edilmiştir. Kasıt hâllerini doğrudan ve olası kasıt kavramları karşılamaktayken, taksir hâllerini ise basit ve bilinçli taksir kavramları karşılamaktadır.

Son şart olan hukuka aykırılık unsuru ise, kanunda kanun koyucu tarafından suç olarak nitelenen insan davranışının , bu davranış eylem veya söylem şeklinde ve aktif yahut pasif şekilde olabilir, hukuk düzeni tarafından korunmaması anlamına

⁵Centel, N., Zafer, H. ve Çakmut, Ö. (2014) Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, İstanbul, s.201

gelmektedir. Burada ifade edilmek istenen kavram, bazı insan davranışlarının suç içeriği taşıyabilmesine rağmen, kanun koyucu tarafından istisnai olarak hukuka uygun kabul edilmesidir, örneğin TCK'nın 24. maddesinde düzenlenen amirin emrini ifa, aynı Kanun'un 25. maddesinde düzenlenen meşru müdafaa bu kapsamda sayılabilir.

1.2 Çeşitleri

Suç çeşitleri oldukça fazla olduğundan ceza yasalarında bölümler hâlinde kategori edilmektedir. Genel olarak suçlar, kamuya karşı suçlar, ekonomik suçlar, cinsel suçlar, çocuğa karşı işlenen suçlar, malvarlığına karşı işlenen suçlar, devlet aleyhine işlenen suçlar, kişi hak ve özgürlüklerine karşı işlenen suçlar, nefret suçları vb. birçok kategori altında yasal metinler haline getirilmektedir. Bu kategorilerin sayısı ve ilişkilendirilmesi ilgili devletlerin suç ve ceza politikalarıyla ilgilidir. Bu nedenle her devlette ceza kanunlarının sistematikleri ve düzenlenen suç fiilleri benzer şekilde ya da benzer kanuni sistematikle vücut bulmaz. TCK, Avrupa Kıta Hukuku kapsamında benzer düzenlemelere sahiptir.

Yürürlükte olan TCK sistematik olarak genel hükümler ve özel hükümler olarak iki bölüme ayrılmış olup, suç ve cezaların nitelik ve nicelikleri özel hükümler bölümünde düzenlenmiştir. TCK'nın ilk 75 maddesi genel hükümleri kapsarken sonraki düzenlemeler özel hükümleri kapsamına alır. Özel hükümler ise kısımlara, kısımlar ise kendi içinde bölümlere ayrılmıştır. Bu kapsamda suç türleri uluslararası suçlar, kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar, millete ve devlete karşı suçlar olarak kısımlara ayrılmış ve bu kısımlar altında bölüm alt başlığında birçok suç türü sayılmış olup, bu suç türlerinde korunan hukuki menfaat, suçun mağduru veyahut da şüphelisi farklılık göstermektedir.

1.3 Kavramsal Kökeni ve Tarihsel Gelişimi

Suç kavramı neredeyse insanlık tarihi kadar eski bir kavram olup, gerek insanlığın gerçek tarihinde gerekse mitolojik tarihinde kendisine yer bulmuştur. Bu yönüyle de evrensel özellik taşıdığı kabul edilmektedir. Zira, kutsal kitaplarda, Hz. Âdem ve Havva'nın oğulları olduğuna inanılan iki kardeş Habil ile Kabil arasında meydana gelen ve yeryüzünün ilk cinayeti olarak kabul edilen suç, insanda var olan hırs ve kin gibi

duyguların neden olduğu bir olgudur.⁶Bir eylemin suç olarak kabulü için günümüz hukukuna göre kanuni düzenlemelerde suç olarak belirlenmiş eylemlerin bulunması yasal ve ilkesel zorunluluktur. Bu durum ‘kanunsuz suç ve ceza olmaz’ ilkesi ile hukuk âleminde kendisini göstermektedir. Bu ilke gereğince bir eylemin sadece kınanması, din veya ahlak kurallarına aykırı olması suç olarak kabulü için yeterli değildir. Bir eylemin suç olarak kabulü için ikinci şart bu eylemin bir insan eylemi olmasıdır. İnsandan kaynaklanmayan bir eylemin sonuçları ne kadar ağır olursa olsun suç olarak kabul edilemezler. Suç kavramı her ne kadar dönemden döneme ve toplumdan topluma farklılık arz etse de; bu olumsuz durumun aşılabilmesi amacıyla öğretici tarafından suç teorileri oluşturulmuştur. Suç teorileri, çalışmamızın konusunu oluşturmamakla birlikte, suç kavramı ve çeşitleri farklılık arz etse de; suç kabul edilen eylemlerin cezalandırılmasında olabildiğince hakkaniyetli sonuç alınmasını ve objektif yargılama uygulamalarının geliştirilmesini sağlamaya çalışır.

⁶Deveci, L. (2022). Ekonomik Suçlara Verilen Cezaların Algısı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.1

2. EKONOMİK SUÇ KAVRAMI

2.1 Tanımı

Ekonomik suç, suç türleri arasında sayılan ve korunan hukuki değer olan ekonomi düzenini ihlal eden eylemler denilmek suretiyle genel olarak tanımlanabilir. Bu gruptaki suçlar gerek mali gerekse ticari suçları bünyesinde barındırırlar. Gerçekten de ekonomik suçlarda, genel olarak ekonomiye yön veren ve toplumdaki üretim, tüketim, bölüşüm, değişim ilişkilerini düzenleyen, başka bir anlatımla ülkedeki tüm ekonomik yapının işleyişini, bütünlüğünü korumayı amaçlayan kuralların ihlal edilip edilmediğinin esas alınması gerekir. Bireysel nitelikteki ihlaller ekonomik ilişkilerden kaynaklansa da prensip olarak ekonomik suçun temel ögesi olarak görülemezler.⁷

Ekonomik suçlar bir diğer tabirle beyaz yakalı suçlar olarak da isimlendirilebilir. Bu suçları; şiddet içermeyen bir suç türü olarak tanımlayabiliriz ve bu suçlar; haraç, zimmet, rüşvet, borsa manipülasyonu, içeriden öğrenme ticareti, fiyat belirleme, anti tröst ihlali gibi suç şüphesi altında bulunan kişinin mesleğinden kaynaklanan güven duygusunun hile ile ve diğer hukuka aykırı yollarla bir şekilde kötüye kullanılmasıyla meydana gelen suçların anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere beyaz yakalı suçların öncelikle kişinin mesleğine veya iş dünyasıyla bağlantısına dayalı bir suç olduğu ve fail tarafından belirli yeterliliklere sahip bulunduğu anlaşılabilir.⁸

Ekonomik suçlar, zincirleme sirayet etme ve tepki ortaya çıkarma özelliği taşıdıkları için diğer suçlar gibi kapsamı ve mağduru belirli somut zararlardan çok ülkede geçerli ekonomik sisteme zarar verirler.⁹

Ekonomik suçlar, yapıları nedeniyle kolluk güçleri veyahut yargı organları tarafından tespiti güç suçlardır. Bu suçlardan etkilenen mağdur sayılarının fazla olması, suç için gerçekleştirilen eylemlerin teknik içerik arz etmesi ve faillerinin genel olarak adi suçlar işleyen faillerden daha eğitilmiş olmaları bu tarz suçlarla mücadeleyi

⁷Mahmutoğlu, F. S. (2003a). Ekonomi Hukuku- Ekonomik Suçlar ve Ekonomi Ceza Hukuku, ss.1-7,

⁸Dursun, H. (2005). Ekonomik Suçlar Ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri, TBB Dergisi, S: 58, 215-245.

⁹Dönmezer, S. (1985). Ekonomik Suçlar, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , (7) , s. 20

zorlaştırmakta ve her geçen gün suçla mücadele yöntemlerinin de güncellenmesi zarurietini ortaya çıkarmaktadır.

Ekonomik suçlar, Anglo-Amerikan ve Alman kaynaklarında belirli meşguliyet ve mesleklerin icrasından doğan suçlar olarak isimlendirilirken, Fransız kaynaklarında ekonomik suç kavramını ticari ve sanayi suçları olarak tanımlamaktadırlar. Bu ayırım ise kendisini Anglo-Amerikan ve Alman hukukunda ekonomik suçlarda itimat ögesine özel önem verilmesine yol açılması şeklinde gösterirken, Fransız hukukunda ekonomik suçlar ayrı bir kategori olarak düzenlenmediğinden kendilerini malvarlığına karşı işlenen ve ispatı güç suçlar olarak göstermektedir.¹⁰

2.2 Çeşitleri

Ekonomik suç faillerinin suçu işlerken sahip oldukları en büyük motivasyon ve çoğu zaman korkusuzca güttükleri amaç haksız ekonomik menfaat temin etmektir. Günümüzde haksız menfaat temini için geliştirilen meşru olmayan bir çok yöntem faillerce kullanılmaktadır. Bu durum da ekonomik suç kavramının gelişen teknoloji, bankacılık ve sanayi gibi sektörlerin etkisiyle çeşitlenmesiyle her geçen gün ekonomik suçların tespitinin zorlaşmasına sebebiyet vermektedir. Bu durum aynı zamanda suçun mağdurlarının sayısını çoğaltmakta kimi zaman mağduriyetin tam karşılığının tespit edilemediği zarar miktarlarıyla karşılaşılabilir.

Ekonomik suçlar, ulusal mevzuatımızda birçok farklı yasa kapsamında farklı suç isimleri altında düzenlenmiştir. Örneğin TCK, Türk Ticaret Kanunu (TTK), Sermaye Piyasası Kanunu (SPK), Bankacılık Kanunu (BanK), İcra İflas Kanunu (İİK), Vergi Usul Kanunu (VUK), Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun (SŞDÖDK) gibi birçok kanuni düzenlemede ekonomik suçlara yer verilmiştir.

Çeşitli kanunlarda birçok ekonomik suç oluşturulmuşsa da bahse konu ulusal düzeydeki kanuni düzenlemelerde ekonomik suç tanımı teknik ve salt olarak bulunmamaktadır. Düzenlenen suç ve cezalarla korunan hukuki menfaatin niteliğine göre farklı kanuni düzenlemelere konu suç tipleri ihdas edilmiştir. Bu suçlar ulusal mevzuatta kanun koyucu tarafından TCK, SPK, BanK gibi birçok yasal düzenlemelerde birçok farklı suç görünümünde kendisine yer bulmuştur.

¹⁰Dönmezer, 1985, a.g.k., 20-21

2.3 Kavramsal Kökeni ve Tarihsel Gelişimi

Ekonomi ceza hukukunun doğuşu 1900'lü yıllar olarak değerlendirilebilir. Söz konusu dönemde gelişen siyasi, ekonomik ve ticari gelişim çerçevesinde devlet müdahalesinin ekonomi alanında yeni suç tipleri ihdas edilmesi suretiyle kendisine yer bulması gerektiği fikri oluşmaya başlamıştır.¹¹

Piyasa ekonomisi farklı coğrafyalarda çeşitlilik arz etse de, gerek hukuk gerekse ekonomi alanında kamu düzenini sağlamakla görevli devletler bu amaç uyarınca ekonomik hayata müdahale etmesi gereğini kabul ederek başta varsa anayasalarında ve diğer yasal mevzuatlarında bu yönde düzenlemelere gitme zorunluluğunun bulunduğu kanaatine ulaşmışlardır. Gerçekten de devletlerin kamu gücünü ekonomik alanda hissettirmemesi durumunda güçlünün zayıfa uygulayacağı hegemonya nedeniyle başta mülkiyet hakkı gibi temel haklar korumasız kalacağından siyasi kaos oluşacağından yaşadığımız çağda artık bireylerin ve tüzel kişiliklerin ekonomik açıdan da muhafaza edilmesi kabul edilmiş ve böylelikle de anayasal iktisat kavramı kendisine vücut bulmuştur.¹²

Türkiye'de uzun zamana yayılan birçok değişiklik yapılmasına rağmen, bu yönüyle eleştirilse de, yürürlükte bulunan anayasa 1982 Anayasası'dır. Bu anayasa elektik yapıyı amaçlamış olup piyasa ekonomisi ile sosyal devlet anlayışını harmanlamaya çalışmıştır.¹³ Anayasada serbest piyasa ekonomisinin ve buna ilişkin pazarın hukuki altyapısı oluşturulmak istenmiştir.

Anayasada altyapısı oluşturulan serbest piyasa ekonomisi kural olarak iktisadi faaliyetlerin piyasalarda tam rekabet şartları altında özgür şekilde yapıldığı, piyasa sorunlarının çözümünün devlet aracılığıyla olması yerine öncelikle fiyat mekanizması ile gerçekleştirmeyi amaçlayan kamuya ilişkin olanlar hariç mal ve hizmet üretiminde yahut da takasında piyasa egemenliğinin bulunduğu biçim olarak tanımlanabilir.¹⁴

Anayasada mülkiyet hakkı 35. maddesiyle düzenlenmiştir. Mülkiyet hakkının korunması için devletin tedbir yükümlülüğü ise anayasanın 48. maddesiyle düzenlenmiş olup, bu hükümlerin anayasada yer almasının önemi diğer mevzuatta yer alan genel

¹¹Mahmutoğlu, F. S. (2003b). Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç ve İdari Suçlar, Kredi, Seçkin Yayıncılık s.28

¹²Perçin, Ö. (2010). "Ekonomi Hukuku: Hukukun Sınıflandırılmasında Paradigma Kayması", AÜHF, C.59, S.2, (ss.277-307), s.286

¹³Tan, T. (1997). "Anayasal Ekonomik Düzen", Anayasa Yargısı, C.7, (ss. 161- 178)

¹⁴Sabır, H. (2002), "Piyasa Ekonomilerinde Rekabet Hukukunun İktisadi Temelleri", FMR, Cilt.2, (ss.85-89), s.85

ceza veya özel ceza hükümlerinin kapsam ve sınırlarını belirlemesidir.¹⁵Bu nedenle gerek TCK gibi temel ceza hükümleri içeren gerekse SPK, TTK vb. özel ceza hükümleri içeren düzenlemeler bahse konu anayasal hükümleri aşamayacak tezatlık oluşturamayacaktır. Böylelikle ekonomik suç ve ekonomik ceza hükümleri ihdas edilirken anayasada belirlenen iktisadi sistem ve getirilen hükümler gereğince yasa koyucunun sınırsız şekilde ekonomik suç ve ceza yaratma yetkisi yoktur ve belirtilen nedenlerle anayasal sınıra uymak zorunluluğu hiyerarşi kuralı gereğince bulunmaktadır.

Ekonomi Ceza Hukuku ekonomi alanında cezai yaptırıma bağlanan eylemlere ilişkin kurallar bütünü için kullanılan bir kavramdır. Türk yasal mevzuat sisteminde münhasıran ekonomi ceza hukuku olarak özelleştirilmiş bir alan bulunmadığından ekonomik suçlara ilişkin olarak çok çeşitli yasalarda farklı suç tipleri ve farklı korunan hukuki yararlar bulunmaktadır. Anlatılan durumla birlikte ekonomik suç kavramının da teknik olarak üzerinde uzlaşmış bir tanımı da bulunmamaktadır.

Ekonomik suçların işlenmesinde genel olarak eğitilmiş bir fail, mesleğiyle yahut uzmanlığı bulunan bir alanda ekonomik menfaat temin etmek amacıyla şiddet içerikli olmayan aldatma kabiliyeti yüksek eylemlerde bulunur. Bu genel tanım esasında ekonomik suç kavramının unsurlarını da içermektedir.

Ekonomik suç kavramı yasalarda veyahut öğretide genel kabul görmüş şekilde teknik olarak tanımlanmamış olmakla birlikte; ekonomik suç kavramının hukuki niteliği ön plana çıkarken öğretide muadili olarak kullanılan beyaz yakalı suçları kavramı ise kriminolojik bir kavram olarak kendisini ortaya çıkarmaktadır.¹⁶

Ekonomik suç kavramı tanımında bahse konu edilen unsurları gözetildiğinde; malvarlığına karşı işlenen suçlar ve ticari suçlardan da farklı kategorik suçlardır. Zira; gerek korunan hukuki menfaatler gerekse faillerin ve eylemlerin nitelikleri bazı suç türlerinde benzerlik gösterse de tümüyle aynı özellik göstermemektedir. Örneğin mala karşı işlenen suçlar TCK'da düzenlenmiş olup faili ve mağduru herkes olabileceken ekonomik suçlarda fail herkes olmaz. Fail çoğunlukla ortalamanın üzerinde eğitilmiş bir kişidir. Ekonomik suçlarla ticari suçlar da tümüyle aynılık göstermez. Ticari suçlar ekonomik suçların alt dalı olarak daha sınırlı ve daha teknik suç türleridir.

¹⁵Hafizoğulları, Z. ve Özen, M. (2013). Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara, s.7

¹⁶Küçüktaşdemir, Ö. (2017). Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar ve Cezalar, Ankara, s. 31

TCK ana cezai müeyyidelerin düzenlendiği temel kanun olup, bu Kanun'un 2, 20 ve 21. maddelerinde suçta ve cezada kanunilik ilkesi, ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi ve kusur ilkesi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler kanunun yorumlanmasında önemli olup, konumuz itibariyle ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi özel önem arz etmektedir. Zira; bu ilke gereğince dernek, vakıf veyahut şirket vb. nitelikte bir tüzel kişiliğin kendisine ceza verilememektedir. Ancak, bu tüzel kişiliği temsile yetkili olan ve suç teşkil eden eylemi fiile geçiren gerçek kişi failin cezalandırılması mümkün olmaktadır. Adi suçların dışında ekonomik suçlar için de aynı husus geçerlidir ve özellikle günümüzde ekonomik suçlar özellikle failin ve eylemin gizlenmesi, aldatıcılık kabiliyetinin yüksek olması, gerçek failin adli makamlarca tespitinin zorlaştırılması gibi sebeplerle genellikle tüzel kişiler bünyesinde ve tüzel kişilerle birlikte ekonomik suçlar işlenmektedir.¹⁷

2.4 Ekonomik Suçların İhlal Ettiği Hukuki Değer ve Menfaatler

Ekonomik suçlar klasik suçlara göre suç siyaseti gereği korunan hukuki değerler yönünden farklılıklar gösterir. Ekonomik suçlar klasik suç tiplerine göre nispeten yeni oluşmuş suçlar olup, günümüzde ekonomik ve ticari faaliyetlerin gün geçtikçe gelişerek değişmesi sonucunda suçla mücadele kapsamında ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür suçlarda klasik suçların aksine şiddet içermediği ve ekonomik kayıplara neden olduğu için korunan hukuki değer farklılaşmaktadır. Ekonomik suçları işleyen faillerin ana amacı haksız ekonomik menfaat elde etmek olup, bu amacı olabildiğince üst seviyeye çıkarabilmek için geliştirdikleri hileli eylem ve söylemlerin muhatabı olacak mağdur halk kitlelerinin sayısı ne kadar fazla olursa amaçlarına o oranda ulaşabilmektedirler. Bu nedenle faillerdeki iletişim becerisi ve imkânı da mağdurların ikna edilmesini ve böylelikle suçun işlenmesini oldukça kolaylaştırmaktadır.

Kanun koyucu, ekonomik suçlarla mücadele yönünde farklı kanunlarda farklı suç türleri ihdas etmekle birlikte; korunan ortak hukuki değer toplumun ekonomik menfaatleridir. Zira; ekonomik suçlarda mağdur sayısı çoğu zaman oldukça fazla sayıdadır, hatta bazı durumlarda tam sayısı dahi tespit edilemeyebilir. İşte bu amaçla, kanun koyucu, ekonomik suç faillerine karşı caydırıcı olmak amacıyla failin suç

¹⁷Dursun, S. (2013). Türk Ceza Hukuku Reformunun Ekonomi Ceza Hukukuna Etkileri, Dünyada ve Türkiye'de Ceza Reformları Kongresi (26 Mayıs-4 Haziran 2010), Cilt II, (ss.2239-2250), 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, s.2244

işlemekle sağlamayı umduğu ekonomik menfaatten daha fazlasını ödeyeceği yönünde cezai tehdit içerikli yasal düzenlemelerde bulunmalıdır.¹⁸Fail açısından suçun maliyeti eyleminin karşılığında kanunen öngörülen ceza miktarları ve ceza süreleridir.¹⁹ Ekonomik suçların zararı bireyselden çok kamusaldır zira; bu işlenen suçlara cezai müeyyideler getirilmesindeki amaç ve bu amaçla korunan hukuki yarar, ekonomik düzenin işleyişi ve kurumların korunmasıdır.²⁰Bu bağlamda korunan hukuki yarar olarak kastın toplumda ekonomik ilişkilerde bulunması gereken güven ve itimat olduğu bazı yazarlarca olduğu da ileri sürülmüştür.²¹Bunun karşıtı olarak ileri sürülen görüşler de vardır. Karşıt görüşe göre ise; menfaat ve hukuki değer kavramlarının insani ihtiyaçlara ilişkin olduğu ileri sürülerek ekonomik suçların aynı zamanda kişinin ekonomik özgürlüğünü de koruduğu kabul edilmiştir.²²Bu iki görüş incelendiğinde esasında ekonomik suçların ihdas edilmesiyle kanun koyucunun her iki amacı da sağlamayı hedeflediği değerlendirilebilir. Öncelik sıralamasına göre ve çoğun içinde azı da vardır ilkesi gereğince esasında sağlıklı, güvenilir ve denetlenebilir bir ekonomik sistem olmadan, ne kadar eğitilmiş yahut bilinçli olursa olsun bireyin ekonomik menfaatlerini tam olarak koruyamayacağı açıktır. Bu durum da ekonomik sistemin korunmasının kamu yararını sağlaması, bireysel ekonomik özgürlüğün korunmasının bireysel yararı sağlaması niteliği göz önüne alındığında ekonomik sistemin korunması muhafaza edilmek istenen birincil hukuki yarar iken bireylerin ekonomik menfaat ve özgürlüklerinin korunması ise ikincil hukuki yarar olarak karşımıza çıkmaktadır.²³Bu iki hukuki yarar çoğu ekonomik suç tipinin oluşturulmasında iç içe geçmiş ortak menfaat olarak kanun koyucu tarafından kabul görmektedir.

2.5 Adli Suç Türlerinden Farklılıkları

¹⁸Nuhoğlu, A. (2015). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suç ve Cezalar, Ticaret Hukukuna Hukukun Diğer İlgili Alanlarıyla Birlikte Bakış Sempozyumu, DAÜ Basımevi, Gazmağusa, (ss.186-190) s.187

¹⁹Ünver, M. ve Bakırtaş, İ. (2008). "Suçun Ekonomik Analizi: Genel Bir Değerlendirme", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 20, (s.35-56), s.38

²⁰Mahmutoğlu, 2003b, **a.g.k.**, 43

²¹Cin Şensoy, Ş. (2004). "Ekonomik Suç Kavramı ve Ekonomik Suçların Kriminolojik Özellikleri", Prof. Dr. Çetin Özek'e Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, (ss.829-848), s.834

²²Öztan, B. (2010). Medeni Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara, s.280

²³Küçüktaşdemir, 2017, **a.g.k.**, 92

Klasik suçlarda şiddet ön plandayken, ekonomik suçlarda şiddet görülmez. Hatta bu özelliği nedeniyle de ekonomik suçta ekonomik ceza ilkesi ortaya çıkmıştır. Bu durum esasında ekonomik suçların yargı makamları veyahut kolluk tarafından tespitini zorlaştırmaktadır.

Klasik suçlarda mağdur ve şüpheli sayısı tespiti nispeten kolayken ekonomik suçlarda mağdur sayısı gerek ekonomik faaliyetlerin nicelik olarak çokluğu gerekse ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği nedeniyle çoğu zaman tam olarak tespit edilemez. Nitekim, 2008 yılında Amerika Birleşik Devletleri merkezli yaşanan ekonomik krizin simgelerinden biri olan Lehman Brothers adlı özel bankanın iflas etmesinin domino etkisi yaratarak Avrupa bankacılık sistemini de oldukça olumsuz şekilde etkileyeceği öngörüsü nedeniyle sayısı belirsiz birçok mağdur yaratılmasından çekinilerek ilgili banka Amerikan hükümeti tarafından kurtarılmıştır.²⁴Yine; klasik suçların failleri herkes olabileceken, ekonomik suçların failleri ekonomiye ilişkin bilgiye sahip ve ortalama eğitimin üzerinde eğitime sahip kişilerdir.

Klasik suçlarda korunan hukuki değer kimi zaman yaşam hakkı, kimi zaman mülkiyet hakkı iken kimi zamansa devletin güvenliği gibi farklı niteliktedir. Ekonomik suçlarda ise korunan hukuki değer genel olarak ekonomik sistemin güvenliğini temin etmekle birlikte özeldir ise bireyin ekonomik menfaat ve özgürlüğünün korunmasıdır.

Klasik suçların failleri genellikle gerçek kişi failler iken, ekonomik suçlarda ise genellikle fiili bir cezasızlık durumu oluşturabilmek için bu suçlar şirket, dernek, vakıf vb. tüzel kişilikler üzerinden gerçekleştirilir. Tüzel kişilerin gerek genel ceza hükümleri gerekse özel ceza hükümleri gereğince sorumluluğu güvenlik tedbirleri ile sınırlı olduğundan ve tüzel kişiliklerin şemsiyesi nedeniyle ekonomik suçları işleyen gerçek kişi faillere ulaşılması zor ve zahmetli bir adli süreci gerektirdiğinden bu durum maalesef gerek suçu işleyen failler gerekse suçun mağduru olan geniş halk kitleleri açısından cezasızlık algısı yaratmaktadır.

Klasik suçlar ekseri çoğunlukla TCK kapsamında düzenlenmiş olup, bu kanun dışında düzenlenen farklı kanunlara konu olan ikincil düzenlemeler de bulunmaktadır. Ekonomik suçların ise çoğunlukla düzenlendiği temel bir kanuni düzenleme bulunmamakta olup, gerek TCK gerekse diğer kanunlarda farklı suç tipleri altında vücut bulmuşlardır.

²⁴Ataman Erdönmez, P. (2009). Küresel Kriz ve Ülkeler Tarafından Alınan Önlemler Krolonjisi, Bankacılar Dergisi, S. 66, s. 86

Klasik suçlarda hile suçun ana unsurlarından biri olmak zorunda değildir. Örneğin vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlarda hile unsur yahut ağırlaştırıcı neden olarak yer almaz. Oysa ekonomik suçlarda hile ana unsurdur. Failin eylemi mağdurların aldatılmasına dayanır. Aldatma unsuru gerçekleşmezse ekonomik menfaat fail tarafından usulsüz şekilde elde edilemeyecektir. Buradan da anlaşılabilceği üzere klasik suçlarda bulunan şiddetin yerini ekonomik suçlarda hile almıştır.

Klasik suçlarda özgü suç niteliği azınlıktayken, ekonomik suçlar genel ekseriyeti bakımından özgü suçlardır. Özgü suçlar tanım olarak kanunda suç olarak tanımlanan eylemin belirli kişiler tarafından işlenebildiği suçlardır.

Klasik suçlarda masumiyet karinesi gereğince yasal karine uygulaması görülmezken, ekonomik suçlarda fail aleyhine olabilecek şekilde yasal karinelere yer verilmiştir. Örneğin Ekonomik Suçlar alanında 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun 4. maddesine göre "Kanuna veya genel ahlaka uygun olarak sağlandığı ispat edilmeyen mallar veya ilgilinin sosyal yaşantısı bakımından geliriyle uygun olduğu kabul edilmeyecek harcamalar şeklinde ortaya çıkan artışlar, bu kanunun uygulanmasında haksız mal edinme sayılır." hükmü mevcuttur.²⁵Bu durumun sebebi de ekonomik suçlardaki ispat zorluğudur. Ekonomik suçlarda fail aleyhine yasal karine düzenlemesinin masumiyet karinesine aykırı olduğu yönde ve bu aykırılığın da aynı zamanda anayasaya aykırılık oluşturduğu yönünde görüşler bulunmaktaysa da²⁶bu konuda aksinin ispatı mümkün olmak kaydıyla bununla birlikte bir diğer koşul olarak sanığın savunma hakkını kısıtlamamak hususu gözetildiği takdirde fail aleyhine olabilecek şekilde yasal ispat karinesi düzenlemesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ikinci fıkrasına aykırılık teşkil etmeyeceği kabul edilmektedir.

Klasik suçların konusu fiillerin ve failerin tespit oranı yüksek olmasına rağmen, ekonomik suçlarda gerek suç konusu eylem gerekse suçun failinin yargı ve kolluk makamlarınca adli takibata uğratılma oranı düşük kalmaktadır.²⁷Ekonomik suçlar, ekonomik sistemin işleyişine olan güven unsurunu zedelediğinden ekonomik gelişimi

²⁵Aytekin A. (2000). Ceza Muhakemesi Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Susma Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 61

²⁶Erem, F. (1986). Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, 6. Bası, Ankara, s. 366

²⁷Erman, S. (1992). Ticari Ceza Hukuku, Cilt I, Genel Kısım, 3. Bası, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, s.4

ve hatta siyasi istikrarı tehlikeye düşürme kapasitesine de sahiptirler.²⁸Nitekim; sonrasında genel seçime de evrilen ve ülkemizde yaşanan 2001 ekonomik krizinin sebeplerinden biri olarak ekonomik suçların artışı ileri sürülmüştür.²⁹Bu görüşün uzantısı olarak değerlendirilebilecek bir diğer görüşe göre ekonomik suçlarla yapılan mücadelenin sosyal eşitliğe de katkı sağlayacağı ileri sürülmüştür.³⁰

Klasik suçlarda organizasyon becerisi belirli suçlarla sınırlıyken, ekonomik suçlarda organizasyon beceri ve yönelimi oldukça yüksektir, hatta kimi zaman örgütlü suç olarak karşılaşılmakta³¹, kimi zamansa ekonomik suç faillerinin yer altı örgütleri ile birlikte hareket ettikleri görülmektedir.³²

²⁸Güvel, E. A. (2019).“Ekonomik Suç ve Caydırıcı Hukuk Uygulamaları”, Kriminoloji ve İktisat, Suç ve Ceza İktisadı Üzerine İncelemeler, Sosyal Bilimler Araştırmaları Derneği, s. 66-103 s.80

²⁹Dursun, H. (2005).“Ekonomik Suçlar ve Türkiye’deki sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 215-245 s.215

³⁰Cin Şensoy, 2004, **a.g.k.**, 829

³¹Özbek V. Ö. (2020) Ekonomi Ceza Hukuku Birinci Kitap-Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, s.36

³²Hafizoğulları Z. (1993)”Temiz Toplum Meselesi”, Argumentum, Haziran, Y.3, S.35, S.621-624 s. 622

3. EKONOMİK SUÇLARIN ULUSAL MEVZUATTAKİ GÖRÜNÜMLERİ

TCK'da ekonomik suç tanım olarak yer almamıştır. Ekonomik suçlar kanun sistematığı içerisinde ekonomiye karşı suçlar başlığı altında değerlendirilmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki; her türlü mala karşı suç veyahut ekonomiye karşı suç ekonomik suç olarak kabul edilmemelidir. Zira; ekonomik suçlar olarak beyaz yaka olarak tabir edilen ortalama gelir grubunun üzerinde kişilerce ekonomik işleyişe karşı işlenen ve az fiille çok zarar veren suçların algılanması yine şiddetin yerine hilenin unsur olarak bulunması gereklidir. Adi suçlardan daha nitelikli eylem ve kasıt gerektiren suçlar olmalıdır. Örneğin, hırsızlık suçu veya mala zarar verme suçu TCK kapsamında mala karşı işlenen suçlardandır. Ancak; ekonomik suç olarak kabul edilmeleri için gereken niteliği haiz değildirlir, herkes tarafından işlenebilirler ve herkese karşı işlenebilirler ayrıca suçun konusunun para yahut değer olması da gerekmez. Kıymetli damgada sahtecilik suçu ise yapılan sahteciliğin aldatıcı olması zorunluluğu başlı başına bu suçta bir nitelik kazandırmakta, sahtecilikle birlikte fail tarafından elde edilen menfaatin yarattığı zarar birden çok kişiyi yahut kesimi etkilemekte, zarar miktarı eyleme göre çok daha fazla olabilmektedir. Bu nedenle çalışmamızın sınırını aşmamak adına ulusal mevzuatımızın farklı kısımlarında düzenlenen suçlar derlenmiş ve genel anlamda açıklanmıştır.

3.1 Türk Ceza Kanununda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

3.1.1 Kıymetli damgada sahtecilik

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 199/1 Maddesinde düzenlenmiş olup buna göre:

“(1) Kıymetli damgayı sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte olarak üretilmiş kıymetli damgayı bilerek kabul eden kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği kıymetli damgayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Damgalı kağıtlar, damga ve posta pulları ve muayyen bir miktar vergi veya harcın ödendiğini belgelemek amacıyla kullanılan pullar, kıymetli damga sayılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu suçta görülebileceği üzere kıymetli damgayı sahte olarak üretmek, ülkeye sokmak, nakletmek, muhafaza etmek veya tedavüle koymak gibi seçimlik hareketler suç olarak tanımlanmıştır. Ayrıca sahte olarak üretilen kıymetli damgayı bilerek kabul etmek veya sahteliğini bilmeden kabul ettiği kıymetli damgayı bu niteliğini öğrendikten sonra dolaşıma sokmak da suç olarak değerlendirilmiştir. Bu eylemlerden birini veya tamamını kasıtlı olarak gerçekleştirmek suçun oluşmasına neden olacaktır. Söz konusu suçun kanunda belirlenen seçimlik hareketlerine göre müeyyide olarak hapis ve/veya para cezası müeyyide olarak öngörülmüştür.

3.1.2 Parada sahtecilik

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 197. maddede düzenlenmiş olup;

“(1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavülde bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte parayı bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç türünde de seçimlik hareketler suç olarak tanımlanmış olup, müeyyide olarak seçimlik hareketlere göre hapis ve/veya adli para cezaları öngörülmüştür.

3.1.3 Dolandırıcılık

TCK'nın Malvarlığına Karşı Suçlar kısmında 157. maddesinde dolandırıcılık suçu “Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına yarar sağlamak” olarak tanımlanmıştır. Nitelikli dolandırıcılık ise TCK'nın 158. maddesinde tanımlanmaktadır. Ekonomik suç kavramını karşılaması yönünden kanaatimizce basit dolandırıcılık suçunun bu kapsamda değerlendirilmemesi, ekonomik suç olarak nitelikli dolandırıcılık suçunun kabul edilmesi gereği

bulunmaktadır. Zira; basit dolandırıcılıkta birden çok mağdurun zarar miktarını belirsiz kılacak şekilde nitelikli aldatılmasına pek rastlanmaz, oysaki nitelikli dolandırıcılık suçunda birçok mağdurun çoğu zaman tam olarak hesaplanamayan zarar miktarları ile karşı karşıya kalmalarına neden olacak şekilde nitelikli aldatma unsuru vardır. Ayrıca, basit dolandırıcılık suçunun ekonomik sistemin işleyişine ve ekonomik güven algısına verebileceği zarar kısıtlıyken, nitelikli dolandırıcılık suçu mağdur sayısının çokluğu, elde edilen haksız menfaatin büyüklüğü gözetildiğinde ekonomik sistemin işleyişine tehdit oluşturabilmektedir. Bir diğer husus olarak nitelikli dolandırıcılık suçuna konu eylemler incelendiğinde ortalama eğitim seviyesinin üzerinde ve ikna kabiliyeti yüksek kişilerce işlenebildiği bu yönüyle de kısmen özgü suç niteliği taşıdığı söylenebilecektir.

TCK 158. maddede:

“Dolandırıcılık suçunun;

- a) Dinî inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,
- b) Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,
- c) Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,
- d) Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,
- e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,
- f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle, g) Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
- h) Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,
- i) Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,
- j) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,
- k) Sigorta bedelini almak maksadıyla,
- l) (Ek: 24/11/2016-6763/14 md.) Kişinin, kendisini kamu görevlisi veya banka, sigorta ya da kredi kurumlarının çalışanı olarak tanıtmaya veya bu kurum ve kuruluşlarla ilişkili olduğunu söylemesi suretiyle işlenmesi hâlinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l)

bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

Dolandırıcılık suçu yalnızca kasıtlı olarak işlenebilen bir suç olup, suçun faili yaptığı hileli davranışı sonucunda kendi malvarlığında haksız bir artışa sebep olurken suçun mağduru olan kişinin malvarlığında ise bir azalışa neden olmaktadır. Dolandırıcılık suçunun faili herkes olabilir ancak bahse konu TCK'nın 158. maddesi incelendiğinde; nitelikli dolandırıcılık suçunun faili olmak içinse aldatıcılık yönünden failde nitelik bulunması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen kanun metni değerlendirildiğinde dolandırıcılık suçunun basit ve nitelikli olmak üzere TCK'nın 157. ve 158. maddelerinde düzenlendiği görülmektedir. Basit dolandırıcılık suçu yönünden suçun şüphelisi ile fail arasında uzlaşma hükümleri uygulanabilirken nitelikli dolandırıcılık suçu ise uzlaşmaya tabi suçlar arasında bulunmamaktadır. Uzlaşma olması durumunda ise şüpheli hakkında kamu davası açılması için yeterli delil bulunmuş olsa dahi şüpheli hakkındaki basit dolandırıcılık suçlaması takipsizlik kararı ile düşmektedir. Nitelikli dolandırıcılık suçu ise mağdurun özel yararından ziyade ekonomik sistemin işleyişine zarar verdiği için uzlaşma kapsamına alınan suçlardan sayılmamış, kanun koyucu, devletin cezalandırma yetkisinden vazgeçmemiştir, ancak mağdurun zararının fail tarafından karşılanması durumunda etkin pişmanlık hükümleri gereğince cezadan indirim sebebi öngörülerek ekonomik sistemin işleyişinin güvenilirliğini korumak şeklindeki kamunun genel yararı ile bireyin mülkiyet hakkına ilişkin özel yararı arasında bir denge sağlanmasını da önemsemiştir.

3.1.4 Hileli ve taksirli iflas

TCK madde 161'de “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. TCK madde 161'e göre;

“(1) Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasa karar verilmiş olması hâlinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Hileli iflasın varlığı için; a) Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması, b) Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi, c) Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı halde, sanki böyle bir ilişki

mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi, d) Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi, gerekir” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç tipinde de hileli hareketler kanun koyucu tarafından seçimlik eylemler olarak belirlenmiş ve müeyyide olarak da hapis cezası öngörülmüştür.

3.1.5 Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi

TCK'nın Malvarlığına Karşı Suçlar kısmında 164. maddesinde:

“Bir şirket veya kooperatifin kurucu, ortak, idareci, müdür veya temsilcileri veya yönetim veya denetim kurulu üyeleri veya tasfiye memuru sıfatını taşıyanlar, kamuya yaptıkları beyanlarda veya genel kurula sundukları raporlarda veya önerilerde ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte gerçeğe aykırı önemli bilgiler verecek veya verdirtecek olurlarsa altı aydan üç yıla kadar hapis veya bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde dikkat edilirse beyaz yakalı olarak tabire konu edilen daha eğitilmiş kişiler suç faili olarak belirlenmiştir. Sayılan kişilerin dışındakiler bu suç tipinin faili olamayacaktır. Tanımlanan eylemin müeyyidesi olarak hapis veya adli para cezası öngörülmüştür. Bu yönüyle özgü suç olarak kabul edilmesi mümkün görünmektedir.

3.1.6 Mühürde sahtecilik

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 202. maddede:

“(1) Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Başbakanlık tarafından kullanılan mührü sahte olarak üreten veya kullanan kişi, iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarınca veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca kullanılan onaylayıcı veya belgeleyici mührü sahte olarak üreten veya kullanan kişi, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde yine seçimlik hareketler bulunmaktadır ve sayılan mühürleri sahte olarak üretmek veya kullanmak suç olarak tanımlanmıştır. Seçimlik hareketlerin müeyyidesi olarak ise hapis cezası öngörülmüştür.

3.1.7 Mühür bozma

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 203. maddede düzenlenmiş olup; “Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanması veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mührü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde yine seçimlik hareketler mevcuttur ve sayılan mühürleri kaldırmak veya konuluş amacına aykırı hareket etmek suçun oluşmasına neden olacaktır. Müeyyide olarak hapis cezası veya adli para cezası öngörülmüştür.

3.1.8 Resmî belgede sahtecilik

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 204. maddede:

“(1) Bir resmî belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmî belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmî belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Resmî belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde resmî belgeyi sahte olarak düzenlemek, değiştirmek veya kullanmak seçimlik hareketler olarak suç vasfında tanımlanmıştır. Müeyyide olarak tüm seçimlik hareketler için kanun koyucu tarafından hapis cezası öngörülmüştür.

3.1.9 Özel belgede sahtecilik

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 207. maddede düzenlenmiş olup;

“(1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde resmî belgede sahtecilik suçuna benzer bir düzenleme amacı güdülmüşse de; önemli bir fark olarak bu suçun oluşabilmesi için sahte olarak oluşturulan veya değiştirilen özel belgenin kullanılması gerekmektedir. Kullanılmayan bir sahte özel belgenin tek başına bahse konu suç oluşturması mümkün değildir.

3.1.10 Açığa imzanın kötüye kullanılması

TCK'nın Kamu Güvenine Karşı Suçlar kısmında 209. maddede:

“(1) Belirli bir tarzda doldurulup kullanılmak üzere kendisine teslim olunan imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kağıdı, verilme nedeninden farklı bir şekilde dolduran kişi, şikayet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İmzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kağıdı hukuka aykırı olarak ele geçirip veya elde bulundurup da hukuki sonuç doğuracak şekilde dolduran kişi, belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde belirli bir tarzda doldurulup kullanılmak üzere teslim olunan imzalı kısmen veya tamamen boş bir kağıdı verilme nedeninden farklı şekilde doldurmak veya bu nitelikli bir kağıdı hukuka aykırı olarak ele geçirmek ya da elde bulundurup hukuki sonuç doğuracak şekilde doldurmak eylemleri seçimlik hareket olarak tanımlanmıştır. Müeyyide olarak ise hapis cezası öngörülmüştür.

3.1.11 İhaleye fesat karıştırma

TCK'nın Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar kısmında 235. maddede:

“(1) Kamu kurumu veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihaleler ile yapım ihalelerine fesat karıştıran kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Aşağıdaki hallerde ihaleye fesat karıştırılmış sayılır:

a) Hileli davranışlarla;

1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,

2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,

3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,

4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.

b) Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak.

c) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek.

d) İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.

(3) İhaleye fesat karıştırma suçunun;

a) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle işlenmesi hâlinde temel cezanın alt sınırı beş yıldan az olamaz. Ancak, kasten yaralama veya tehdit suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca bu suçlar dolayısıyla cezaya hükmolunur.

b) İşlenmesi sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmemiş ise, bu fıkranın (a) bendinde belirtilen hâller hariç olmak üzere, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) İhaleye fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.

(5) Yukarıdaki fıkralar hükümleri, kamu kurum veya kuruluşları aracılığı ile yapılan artırma veya eksiltmeler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler veya kooperatifler adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara fesat karıştırılması hâlinde de uygulanır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Görülebileceği üzere bu suç tipinde hileli hareketlerin çeşitliliği ve yoğunluğu nedeniyle birçok seçimlik hareket suç olarak düzenlenmiş ve hapis cezası öngörülerek cezai müeyyideye tabi tutulmuştur.

3.1.12 Edimin ifasına fesat karıştırma

TCK'nın Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar kısmında 236. maddede:

“(1) Kamu kurum veya kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bunların iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler ya da kooperatiflere karşı taahhüt altına girilen edimin ifasına fesat karıştıran kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Aşağıdaki fiillerin hileli olarak yapılması hâlinde, edimin ifasına fesat karıştırılmış sayılır:

a) İhale kararında veya sözleşmede evsafi belirtilen maldan başka bir malın teslim veya kabul edilmesi.

b) İhale kararında veya sözleşmede belirtilen miktardan eksik malın teslim veya kabul edilmesi.

c) Edimin ihale kararında veya sözleşmede belirtilen sürede ifa edilmemesine rağmen, süresinde ifa edilmiş gibi kabul edilmesi.

d) Yapım ihalelerinde eserin veya kullanılan malzemenin şartname veya sözleşmesinde belirlenen şartlara, miktar veya niteliklere uygun olmamasına rağmen kabul edilmesi.

e) Hizmet niteliğindeki edimin, ihale kararında veya sözleşmede belirtilen şartlara göre verilmemesine veya eksik verilmesine rağmen verilmiş gibi kabul edilmesi.

(3) Edimin ifasına fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.” şeklinde düzenlenmiştir.

Yine ihaleye fesat karıştırma suç tipine benzer şekilde, bu suç tipinde de hileli hareketlerin çeşitliliği ve yoğunluğu nedeniyle birçok seçimlik hareket suç olarak düzenlenmiş ve öngörülen cezai müeyyide ise hapis cezası olmuştur.

3.1.13 Fiyatları etkileme

TCK'nın 237. maddesinde "Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar" bölümünde:

"(1) İşçi ücretlerinin veya besin veya malların değerlerinin artıp eksilmesi sonucunu doğurabilecek bir şekilde ve bu maksatla yalan haber veya havadis yayan veya sair hileli yollara başvuran kimseye üç aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir.

(2) Fiil sonucu besin veya malların değerleri veya işçi ücretleri artıp eksildiği takdirde ceza üçte biri oranında artırılır.

(3) Fail, ruhsatlı simsar veya borsa tellalı ise ceza ayrıca sekizde bir oranında artırılır." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde de seçimlik hareketli eylemler suç olarak düzenlenmiş olup, hapis cezası ve adli para cezası ile müeyyidelendirilmiştir.

3.1.14 Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma

TCK'nın özel hükümler kitabında topluma karşı suçlara ilişkin olarak 3. Kısımın "Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar" başlıklı 9. bölümünde madde 238'de:

"Taahhüt ettiği işi yerine getirmeyerek, kamu kurum ve kuruluşları veya kamu hizmeti veya genel bir felaketin önlenmesi için zorunlu eşya veya besinlerin ortadan kalkmasına veya önemli ölçüde azalmasına neden olan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir" şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde kamuya gerekli zorunlu eşya veya besinlerin ortadan kalkmasına veya önemli ölçüde azalmasına neden olmak şeklindeki eylemler seçimlik hareketli suçlar olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu seçimlik hareketli eylemlere ilişkin hapis ve adli para cezası öngörerek bu suçun karşılık cezasını belirlemiştir.

3.1.15 Mal veya hizmet satımından kaçınma

Mal veya hizmet satımından kaçınma suçu, TCK'nın özel hükümler kitabında, topluma karşı suçlara ilişkin üçüncü kısmın "Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar" başlıklı dokuzuncu bölümünde 240. maddede düzenlenmiştir.

TCK madde 240: "(1) Belli bir mal veya hizmeti satmaktan kaçınarak kamu için acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası

ile cezalandırılır” şeklinde ifade edilmiştir. Bu suç tipinde kanun koyucu tarafından öngörülen cezai karşılık ise hapis cezasıdır.

3.1.16 Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması

TCK'nın Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar kısmında 239. maddede:

“(1) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikayet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu bilgi veya belgelerin, hukuka aykırı yolla elde eden kişiler tarafından yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi hâlinde de bu fıkraya göre cezaya hükmolunur.

(2) Birinci fıkra hükümleri, fenni keşif ve buluşları veya sınai uygulamaya ilişkin bilgiler hakkında da uygulanır.

(3) Bu sırlar, Türkiye'de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklandığı takdirde, faile verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. Bu halde şikayet koşulu aranmaz.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak bir kimseyi bu madde kapsamına giren bilgi veya belgeleri açıklamaya mecbur kılan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde birden fazla seçimlik hareketli eylemler suç olarak tasnif edilmiş olup, kanun koyucu cezai karşılık olarak hapis cezasını ve adli para cezasını öngörmüştür.

3.1.17 Tefecilik

Tefecilik, TCK 241. maddede düzenlenmiş olup, ilgili Kanun'un 241/1 fıkrasına göre “kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş yüz günden beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. 242/2 fıkrasına göre suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır” şeklinde suç olarak tanımlanmıştır.

Tefecilik, TCK'nın ikinci kitabının "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü kısmının Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar başlıklı 9. bölümünde düzenlenmiş olup yasa koyucu tarafından düzenleme yapılan suçun bulunduğu yer açısından değerlendirildiğinde, suçun bireysel faydadan ziyade toplumsal faydayı korumayı hedeflediği görülmektedir.³³

Bu suçla korunmak istenen hukuki yarar, bireysel olarak mağdurun korunmasından daha çok genel işleyiş olarak ekonomik faaliyetlerin serbest piyasa ekonomisinin kendine özgü kuralları çerçevesinde gerçekleşmesini sağlamaya yönelik olarak öngörülen hukuk kurallarının korunması, ekonomik zenginliğin sistem dışı ve gayrimeşru müdahalelerle el değiştirmesinin önüne geçilmesi ve bunun doğal yansıması olarak da kamu güvenliğinin korunabilmesidir.³⁴

3.1.18 Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması

TCK'nın Bilişim Alanında Suçlar kısmında 245. maddede:

"(1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırtarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Birinci fıkrada yer alan suçun;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

³³Özbek, V. Ö. (2010). "Tefecilik Suçu", Ceza Hukuku Dergisi, Yıl:5, Sayı:14, s. 31

³⁴Parlar, A. (2011). Türk Ceza Hukukunda Tefecilik ve İhale Sürecinde İşlenen Suçlar, Bilge Yayınevi, s.17

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanunun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde yine seçimlik hareketli suçlar belirlenmiş olup, diğer suçlara göre farklı yönü olarak etkin pişmanlık hükümlerine tabi suçlardan olması söylenebilir. Kanun koyucu tarafından bu suça öngörülen cezai karşılık ise hapis cezası ve adli para cezasıdır.

3.1.19 Nüfuz ticareti

TCK'nın Millete ve Devlete Karşı Suçlar kısmında 255. maddede:

“(1) Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kişinin kamu görevlisi olması hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması hâlinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(3) Birinci fıkrada belirtilen amaç doğrultusunda menfaat talebinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi ya da menfaat teklif veya vaadinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi hallerinde, birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(4) Nüfuz ticareti suçuna aracılık eden kişi, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(5) Nüfuz ticareti ilişkisinde dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(6) İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır.

(7) Bu madde hükümleri, 252'nci maddenin dokuzuncu fıkrasında sayılan kişiler üzerinde nüfuz ticareti yapılması hâlinde de uygulanır. Bu kişiler hakkında, Türkiye'de bulunmaları hâlinde, vatandaş veya yabancı olduklarına bakılmaksızın, resen soruşturma ve kovuşturma yapılır." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipi farklı olarak tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Bunun anlamı failin gerçekleşmesini umduğu sonuç ortaya çıkmasa da kanunda tanımlanan eylemden dolayı cezalandırılacağıdır. Bununla birlikte etkin pişmanlık düzenlemesine de yer verilmiştir. Kanun koyucu tarafından karşılık ceza olarak hapis cezası ve adli para cezası öngörülmüştür.

3.2 Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

TTK'da ceza sorumluluğu ve cezayı gerektiren fiiller aynı Kanun'un 62. Maddesinde:

"(1) a) 55 inci maddede yazılı haksız rekabet fiillerinden birini kasten işleyenler,
b) Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerinkine tercih edilmesi için kişisel durumu, ürünleri, iş ürünleri, ticari faaliyeti ve işleri hakkında kasten yanlış veya yanıltıcı bilgi verenler,

c) Çalışanları, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, çalıştıranın veya müvekkillerinin üretim veya ticaret sırlarını ele geçirmelerini sağlamak için aldatanlar,

d) Çalıştıranlar veya müvekkillerden, işçilerinin veya çalışanlarının ya da vekillerinin, işlerini gördükleri sırada cezayı gerektiren bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, 56 ncı madde gereğince hukuk davasını açma hakkını haiz bulunanlardan birinin şikâyeti üzerine, her bir bent kapsamına giren fiiller dolayısıyla iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar." şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 63. maddesine göre ise; tüzel kişilerin sorumluluğu: "Tüzel kişilerin işlerini görmeleri sırasında bir haksız rekabet fiili işlenirse 62 nci madde hükmü, tüzel kişi adına hareket eden veya etmesi gerekmiş olan organın üyeleri veya ortakları hakkında uygulanır. Haksız rekabet fiilinin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 55. maddesinde ise haksız rekabet teşkil eden eylemler tanımlanmış olup, Kanun'da:

“(1) Aşağıda sayılan hâller haksız rekabet hâllerinin başlıcalarıdır:

a) Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar ve özellikle;

1. Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek,

2. Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek,

3. Paye, diploma veya ödül almadığı hâlde bunlara sahipmişçesine hareket ederek müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak,

4. Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak.

5. Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınımlılığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek,

6. Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak; şu kadar ki, satış fiyatının, aynı çeşit malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerinin benzer hacimde alımında uygulanan tedarik fiyatının altında olması hâlinde yanıltmanın varlığı karine olarak kabul olunur; davalı, gerçek tedarik fiyatını ispatladığı takdirde bu fiyat değerlendirmeye esas olur,

7. Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak,

8. Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak,

9. Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriyi yanıltmak,

10. Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek,

11. Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak,

12. İşletmesine ilişkin faaliyetleri çerçevesinde, taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmeleri sunan veya akdeden ve bu bağlamda sözleşmenin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin cayma veya fesih hakkına veya kalan borcu vadeden önce ödeme hakkına ilişkin eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak.

b) Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek; özellikle;

1. Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek,

2. Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, haketmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak,

3. İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek,

4. Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek.

c) Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma; özellikle;

1. Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,

2. Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği hâlde, yararlanmak,

3. Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak.

d) Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

e) İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

f) Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak. Özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine;

1. Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan, veya

2. Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.” şeklinde düzenlenmiştir.

Gerek haksız rekabet eylemleri gerekse bunlara müeyyide olarak getirilen cezai hüküm incelendiğinde; aldatıcı ve dürüstlük kurallarına aykırı fiillerde bulunanların cezalandırıldığı, kasten yanlış veya yanıltıcı bilgi verenlerin, üretim veya ticaret sırlarını ele geçirmek için aldatanlar, haksız rekabet fiillerinin işlendiğini öğrenmelerine rağmen önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenlerin şikayet üzerine hapis veya adli para cezasıyla cezalandırıldığı görülmektedir. Söz konusu müeyyidelerin ortak özelliği aldatıcı ve yanıltıcı eylemleri cezalandırmasıdır. Bu ortak özellik ekonomik suçların da en belirgin niteliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3 Bankacılık Kanunu’nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

3.3.1 İzinsiz faaliyette bulunmak

İzinsiz faaliyette bulunmak suçu, BanK’ın 150. maddesinde:

“Bu Kanun’a göre alınması gereken izinleri almaksızın banka gibi faaliyet gösteren ya da mevduat kabul eden yahut katılım fonu toplayan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, bu suçun bir işyeri bünyesinde işlenmesi hâlinde bu

işyerlerinin bir aydan bir yıla kadar, tekerrür hâlinde ise sürekli olarak kapatılmasına karar verilebilir.

Bu Kanun'a göre alınması gereken izinleri almaksızın ticaret unvanlarında, her türlü belge, ilân ve reklamlarında veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda banka adını ya da banka gibi faaliyet gösterdikleri ya da banka gibi mevduat veya katılım fonu topladıkları izlenimini uyandıracak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, bu işyerlerinin bir aydan bir yıla kadar, tekerrür hâlinde ise sürekli olarak kapatılmasına karar verilebilir.

Yukarıdaki fıkralara aykırılık hâlinde Kurumun ilgili Cumhuriyet başsavcılığını muhatap talebi üzerine sulh ceza hâkimince, dava açılması hâlinde davaya bakan mahkemece iş yerlerinin faaliyetleri ve reklamlar geçici olarak durdurulur, ilânları toplatılır, bu aykırılıkların internet aracılığıyla işlendiğinin tespit edilmesi durumunda içerik ve yer sağlayıcıları yurt içinde ise internet sitelerine erişim engellenir. Bu tedbirler, hâkim kararıyla kaldırılincaya kadar devam eder. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır.

Birinci ve ikinci fıkralardaki aykırılıkların içerik ve yer sağlayıcıları yurt dışında bulunan internet siteleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi durumunda bu internet sitelerine erişim, Kurumun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından engellenir.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç yönünden kanun koyucu karşılık ceza olarak hapis cezası ve adli para cezası öngörmüştür.

3.3.2 Mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engellemek

BanK'ın 151. maddesinde:

“Bu Kanun'un 61 inci maddesi hükmüne aykırı davrananlar altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşyüz güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 61. maddesi ise: ”4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun rehinlere ve hapis hakkına, 818 sayılı Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine, takasa dair hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla mevduat ve katılım fonu sahiplerine ödenmesi gereken tutarları geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat veya katılma hesabı sahipleri ile kredi kuruluşları arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar

saklıdır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Kurulca belirlenir.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç yönünden kanun koyucu karşılık ceza olarak hapis cezası ve adli para cezası öngörmüştür.

3.3.3 Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak

BanK’ın 152. maddesinde:

“Bu Kanun’un 68, 69 ve 70 inci maddelerine ve bu Kanun’la yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesine göre, Kurul veya Kurumca alınması istenen önlemleri almayan bankaların bu önlemleri almakla yükümlü olan mensupları, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Birinci fıkrada belirtilen önlemleri almamak, bankanın nitelikli paya sahip ortaklarına veya bunların iştirak ve kuruluşlarına yarar sağlamak amacıyla yapıldığı takdirde dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasına ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmedilir.” şeklinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu tarafından hapis ve adli para cezası öngörülmüştür.

3.3.4 Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak

BanK’ın 155. maddesinde:

“Bu Kanun kapsamındaki kuruluşların, bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine ve mahkemelere verdikleri veya yayımladıkları belgelerdeki gerçeğe aykırı beyanlardan dolayı, bunları ve bunların düzenlenmesine esas teşkil eden her türlü belgeleri imza edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin beş yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu karşılık ceza olarak hapis ve adli para cezası öngörmüştür.

3.3.5 İşlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme

BanK’ın 156. maddesinde:

“Bu Kanun kapsamındaki kuruluşların işlemlerinin kayıt dışı bırakılmasından, gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştirilmesinden, kanunî ve

yardımcı defter ve kayıtları, şubeleri, yurt içi ve yurt dışındaki muhabirleri ile hesap mutabakatı sağlanmadan yıl sonu bilançolarını kapatmalarından dolayı, bunları ve bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve binbeşyüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Gerçeğe aykırı olarak düzenlendiğini bildiği halde bu belgeleri onaylayan bağımsız denetim kuruluşu görevlileri de aynı şekilde cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suçun kanun koyucu tarafından belirlenen karşılık cezası hapis ve adli para cezası olarak öngörülmüştür.

3.3.6 Sırların açıklanması

BanK’ın 159. maddesinde:

“Bu Kanun’un 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezası hükmolunur. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen kişiler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç yönünden belirlenen karşılık ceza hapis ve adli para cezası olarak kanun koyucu tarafından öngörülmüştür.

3.3.7 Zimmet

BanK’ın 160. maddesinde:

“Görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri veya diğer malları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren banka yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, altı yıldan on iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları gibi bankanın uğradığı zararı tazmine mahkûm edilirler. Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi hâlinde faile on iki yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmi bin

güne kadar adli para cezası verilir; ancak, adli para cezasının miktarı bankanın uğradığı zararın üç katından az olamaz. Ayrıca meydana gelen zararın ödenmemesi hâlinde mahkemece resen ödettirilmesine hükmolunur. Faaliyet izni kaldırılan veya Fona devredilen bir bankanın; hukuken veya fiilen yönetim ve denetimini elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının, kredi kuruluşunun kaynaklarını, kredi kuruluşunun emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde doğrudan veya dolaylı olarak kendilerinin veya başkalarının menfaatlerine kullandırmak suretiyle, kredi kuruluşunu her ne suretle olursa olsun zarara uğratmaları zimmet olarak kabul edilir. Bu fiilleri işleyenler hakkında on yıldan yirmi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur; ancak, adlî para cezasının miktarı bankanın uğradığı zararın üç katından az olamaz. Ayrıca, meydana gelen zararın müteselsilen ödettirilmesine karar verilir. Bankacılık mevzuatı ile bankacılık usul ve prensiplerine uygun kredi kullandırma, bu kredileri temdit etme veya ek kredi kullandırma, taksitlendirme, teminata bağlama yahut sair yöntemlerle yeniden yapılandırma işlemleri zimmet suçunu oluşturmaz. Soruşturma başlamadan önce, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin veya diğer malların aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisi indirilir. Kovuşturma başlamadan önce, gönüllü olarak, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin veya diğer malların aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı indirilir. Bu durumun hükümden önce gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte biri indirilir. Zimmet suçunun konusunu oluşturan para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin veya diğer malların değerinin azlığı nedeniyle verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilir.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç tipi banka yetkilileri ve çalışanlarının işlemesi yönünden özgü suç niteliğini haiz olup, kanun koyucu cezai müeyyide olarak diğer ekonomik suçlardan farklı bir düzenlemeyle hapis ve adli para cezasının dışında bankanın uğrayacağı zararın giderilmesini de gerekli görmüştür.

3.4 İcra İflas Kanunu’nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

3.4.1 Taksirathı iflas

İİK’nın 310. maddesinde:

“Aşağıdaki hallerden biri kendisinde bulunan müflis taksiratlı sayılır ve Türk Ceza Kanunu’na göre cezalandırılır:

- 1 – Ziyancıları için makul sebepler gösteremezse;
- 2 – Evinin masrafları haddenden fazla ise;
- 3 – Kumar yahut mücerret baht oyunlarında ve borsa muamelelerinde külliyetli para sarfetmişse;
- 4 – Borcunun, mevcudu ile alacağından çok olduğunu bildiği halde bu vaziyetinden haberleri olmıyan kimselerden ehemmiyetli miktarda veresiye mal satın yahut borç para almış ise;
- 5 – Ticaret Kanununun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının 1 ila 3 üncü bentlerinde sayılan defterleri hiç veya kanunun emrettiği şekilde tutmamış ise;
- 6 – Mevcudu ile alacağından çok fazla mebalığ için senetler imza etmiş ise;
- 7 – İflas takibi sırasında mahkeme, iflas idaresi veya iflas dairesi tarafından çağrıldığı halde makbul bir mazeret olmaksızın gelmemiş ise;
- 8 – İşlerini terkederek kaçmış ise;
- 9 – Evvelki bir konkordato şartlarını ifa etmeden yeniden iflasına hükmolunmuş ise;
- 10 – 178 inci maddenin son fıkrası hükmüne riayet etmeyipte bir sene içinde iflası vuku bulmuşsa” şeklinde düzenlenmiş olup, cezai müeyyide olarak doğrudan karşılık ceza belirlenmemiş bunun yerine istisnai bir yöntemle cezai karşılık olarak TCK’ya atıf yapılmıştır.

3.4.2 Hileli iflas

İİK’nın 311. maddesinde:

“İflasından evvel veya sonra alacaklılarını zarara sokmak kasdiyle ve hususiyle aşağıdaki suretlerle hileli muamelelerde bulunan kimse hileli müflis sayılır ve Türk Ceza Kanununa göre cezalandırılır:

1. Alacaklıların müşterek rehini makamında olan mallarını tamamen veya kısmen kaçıırır, gizler veya tahrip ederse;
2. Alacaklıların zararına olarak hakikata aykırı makbuzlar verir veya yazı ile borç ikrar ederse;
3. Muvazaalı satışlar, muameleler yahut bağışlamalar yaparsa;

4. Evlenme mukavelesinde hakikaten getirilmemiş bir çeyizi getirilmiş gibi tanır ve karı da bu mukaveleyi kocasının alacaklılarına karşı istimale kalkışrsa;

5. Hakikata aykırı borç ikrar etmek yahut muvazaalı muameleler ve mukaveleler yapmak suretiyle alacaklılarını zarara sokarsa;

6. Borcu mevcudu ile alacağından ziyade olduğunu bildiği halde ehemmiyetli kıymeti haiz ticari mallarını yahut fabrikasının mahsullerini hem satış gününün piyasasından, hem de malolduğu veya satın alındığı kıymetten pek aşağı bir fiyatla satmak suretiyle mevcudunu israf ederse;

7. Konkordato mukavelesi haricinde alacaklıya hususi menfaatler temin ederse;

8. Hakikate aykırı muhasebe ve sahte bilançolarla aktifini hakikatte olduğundan fazla veya noksan gösterirse. Bir numaralı bentte yazılı malların kıymetine göre Türk Ceza Kanununun 522 nci maddesi tatbik olunur. Bir numaralı bentte yazılı suçları yapanlar müflisin evi halkından kimseler ise müflis gibi cezalandırılırlar. Türk Ceza Kanununun iştirak hükümleri dışında kalsa dahi, müflisin aktifini azaltmak maksadiyle ona ait taşınır ve taşınmaz malları kısmen veya tamamen saklıyan veya kaçırın ve muvaza ile temellük eden veya bu hususlarda yataklık veya tavassut eden veya iflas masasına müracaat ile kısmen veya tamamen asılsız alacaklarını kaydettiren veya müflisin tediye kabiliyetini azaltmak maksadiyle kendi adına veya müstear adla ticari faaliyetlere girişen kimseler hakkında dahi aynı cezalar uygulanır.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç yönünden kanun koyucu cezai müeyyideyi belirleme noktasında yine TCK’ya atıf yapmak suretiyle yetinmiştir.

3.5 Sermaye Piyasası Kanunu’nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

Çalışmamızın ana konularından biri olan SPK’da düzenlenen ekonomik suçlar ayrı bir ana başlık altında detaylı şekilde incelenmiş olup, bu bölümde SPK’da düzenlenen ekonomik suçlar sayılmakla yetinilmiş olup, bu suçlar; bilgi suiistimali, piyasa dolandırıcılığı, usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyeti, güveni kötüye kullanma ve sahtecilik, yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük suçlarıdır.

3.6 Vergi Usul Kanunu’nda Düzenlenen Ekonomik Suçlar

3.6.1 Kaçakçılık suçları

Kaçakçılık suçları VUK'un 359. maddesinde düzenlenmiş olup, bu maddeye göre:

“a) Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan;

1) Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler,

2) Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, Hakkında on sekiz aydan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi, bu fıkra hükmünün uygulanmasında gizleme olarak kabul edilir. Gerçek bir muamele veya duruma dayanmakla birlikte bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibariyle gerçeğe aykırı şekilde yansıtan belge ise, muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belgedir.

b) Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sahifelerini yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belge, sahte belgedir.

c) Bu Kanun hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlar iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

ç) Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilmediği halde, ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen satışlara

ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

371 inci maddedeki pişmanlık şartlarına uygun olarak durumu ilgili makamlara bildirenler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

Bu maddede yazılı fiillerle verginin ziyaa uğratıldığının tespit edilmesine bağlı olarak tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammının; soruşturma evresinde ödenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında, kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödenmesi hâlinde ise verilecek ceza üçte bir oranında indirilir.

Tarh edilen vergi ve vergi aslına bağlı olarak kesilen cezanın bulunmadığı durumlarda verilecek ceza yarı oranında indirilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen ceza indiriminden faydalanabilmek için vergi mahkemesinde dava açılmaması, açılmışsa feragat edilmesi, kanun yollarına başvurulmaması veya başvurulmuşsa vazgeçilmesi şarttır.

Bu maddede düzenlenen suçların birden fazla takvim yılı veya vergilendirme dönemi içinde aynı suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi hâlinde, Türk Ceza Kanunu'nun 43'üncü maddesi uygulanır.

Kaçakçılık suçlarını işleyenler hakkında bu maddede yazılı cezaların uygulanması 344 üncü maddede yazılı vergi ziyai cezasının ayrıca uygulanmasına engel teşkil etmez." şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 360. maddesinde:"359 uncu maddede yazılı suçların işlenişine iştirak eden suç ortaklarının bu suçların işlenmesinde menfaatinin bulunmaması hâlinde, Türk Ceza Kanunu'nun suça iştirak hükümlerine göre hakkında verilecek cezanın yarısı indirilir." şeklindeki düzenleme ile indirim şartı getirilmiştir. Kanun koyucu bu suç yönünden birçok seçimlik hareket belirlemiş olup, cezai müeyyide olarak ise hapis cezası ve adli para cezası öngörmüştür.

3.7 Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Düzenlenen Ekonomik Suçlar

3.7.1 Şike ve teşvik primi

SŞDÖDK'nın 11. maddesinde düzenlenmiştir. Bahse konu madde 11'e göre:

“(1) Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar (10/12/2011 tarihli ve 6259 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “beş yıldan on iki yıla kadar” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir) hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması hâlinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Şike anlaşmasının varlığını bilerek spor müsabakasının anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması hâlinde, anlaşmaya varılamadığı takdirde, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükmolunur.

(4) Suçun; a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi hâlinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla,

b) Spor kulüpleri tarafından kendi takım oyuncularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaadinde bulunulması hâlinde uygulanmaz.

(7) Suçun spor kulüplerinin veya sair bir tüzel kişinin yararına işlenmesi hâlinde, ayrıca bunlara, şike veya teşvik primi miktarı kadar idari para cezası verilir. Ancak, verilecek idari para cezasının miktarı yüz bin Türk Lirasından az olamaz.

(8) Müsabaka yapılmadan önce suçun ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.

(9) Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231'inci maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemez; verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemez ve ertelenemez.

(10) Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi hâlinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunur.

(11) Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkûmiyet hâlinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 53'üncü maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu suç yönünden müeyyide olarak hapis cezası, adli para cezası ve idari müeyyideler öngörülmüştür.

İKİNCİ KISIM

4. SERMAYE PİYASASI KANUNU'NDA DÜZENLENEN EKONOMİK SUÇLAR VE YASAL UNSURLARI

4.1 Bilgi Suistimali

4.1.1 Yasal unsurları

Bilgi suiistimali suçu SPK'nın 106. maddesinde düzenlenmiştir. Bu suçun oluşması için kanunda seçimlik olarak eylemler sayılmış olup, kanunda sayılan bu eylemlerin suçun faili olarak sayılan kişiler tarafından kasten işlenmesi durumunda cezai müeyyideler öngörülmüştür. Bu suç Kanun'un 106. maddesinde:

“Doğrudan ya da dolaylı olarak sermaye piyasası araçları ya da ihraççılar hakkında, ilgili sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikteki ve henüz kamuya duyurulmamış bilgilere dayalı olarak ilgili sermaye piyasası araçları için alım ya da satım emri veren veya verdiği emri değiştiren veya iptal eden ve bu suretle kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden;

a) İhraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarının yöneticileri,
b) İhraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarında pay sahibi olmaları nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler,

c) İş, meslek ve görevlerinin icrası nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişiler, ç) Bu bilgileri suç işlemek suretiyle elde eden kişiler,

d) Sahip oldukları bilginin bu fıkra da belirtilen nitelikte bulunduğunu bilen veya ispat edilmesi hâlinde bilmesi gereken kişiler, üç yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı adli para cezasına hükmedilmesi hâlinde verilecek ceza elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.” şeklinde düzenlenmiştir.

Burada dikkat edilecek olursa kanun koyucu sermaye piyasası araçları ya da ihraççılar hakkında sermaye piyasası araçlarını fiyatlarının yahut değerlerinin veyahut da yatırımcıların kararlarını değiştirecek nitelikteki henüz kamuya duyurulmamış bilgilere dayalı olarak sermaye piyasası araçları için alım ya da satım emri vermeyi,

emri değiştirmeyi, emri iptal etmeyi ve bu şekilde doğrudan ya da dolaylı olarak menfaat temin etmeyi suç fiilleri olarak kabul etmiştir. Ayrıca, suçun faili olabilecek kimseleri de ihraççıların veya bunların bağlı ya da hâkim ortaklıklarında pay sahibi olanlar, iş, meslek ve görevlerinin icrası nedeniyle bu bilgilere sahip olanlar, bu bilgileri suç işlemek suretiyle elde edenler, sahip oldukları bilginin bu fıkrada belirtilen nitelikte bulunduğunu bilen veya ispat edilmesi hâlinde bilmesi gereken kişiler olarak kanun koyucu sınırlandırmıştır. Buradan bu suçun failinin herkes olamayacağı, kanunda sayılan dört grup insan olabileceği açıkça anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu suçun gerek seçimlik hareketli suçlardan olması gerekse faillerinin kanunda sayılan nitelikleri haiz olması gerektiği gözetildiğinde özgü suç olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

4.1.2 Karşılık cezası

Bu suçun SPK'nın 106. maddesi gereğince karşılık cezası üç yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezası olarak belirlenmiştir. Ancak kanun koyucu hapis cezası yerine sonuç ceza olarak para cezası takdir edilmesi durumunda verilecek cezanın suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamayacağını düzenleyerek bu suç türü ile elde edilmek istenen menfaatin cazip hale gelmesini engellemek istemiştir.

4.2 Piyasa Dolandırıcılığı

4.2.1 Yasal unsurları

Piyasa dolandırıcılığı suçu SPK'nın 107. maddesinin 1. ve 2. fıkrasında birer suç tipi olarak düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 107. maddesinde:

“(1) Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı verilecek olan adli para cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz.

(2) Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkilemek amacıyla yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi veren, söylenti çıkaran,

haber veren, yorum yapan veya rapor hazırlayan ya da bunları yayan ve bu suretle menfaat sağlayanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

(3) Birinci fıkrada tanımlanan suçu işleyen kişi pişmanlık göstererek, beş yüz bin Türk Lirasından az olmamak üzere, elde ettiği veya elde edilmesine sebep olduğu menfaatin iki katı miktarı kadar parayı, Hazineye;

a) Henüz soruşturma başlamadan önce ödediği takdirde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

b) Soruşturma evresinde ödediği takdirde, verilecek ceza yarısı oranında indirilir.

c) Kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödediği takdirde, verilecek ceza üçte biri oranında indirilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Piyasa dolandırıcılığı namı diğer manipülasyon, işlem bazlı piyasa dolandırıcılığı olarak da anılmakla birlikte ilgili Kanun’un 107/1 maddesinde düzenlenmiş olup, birçok farklı yöntemin kullanılması sureti ile yapılabilir. Piyasalar üzerindeki olumsuz etkileri sebebiyle, manipülasyona ilişkin olarak ceza hukukunda yer alan dolandırıcılık hükümlerinden ayrı bir suç olarak düzenleme yapılması ve bu konuda belirli işlem türlerine yasaklamalar getirilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçu ise; ilgili Kanun’un ikinci fıkrasında düzenlenmiştir.

Söz konusu hükümler incelendiğinde kanun koyucunun hileli işlemlerin ve yanlış, yalan veya yanıltıcı bilgi yayılmasının önüne geçmeye çalıştığı görülmektedir. Zira; gerek hileli işlemlerle gerekse yalan bilgi yayılmasıyla sermaye piyasası yatırımcısının karar verme süreci zedelenmekte ve adeta dolandırıcılık öncesi yatırımcının algısı hazırlanmaktadır.

4.2.2 Karşılık cezası

Gerek SPK’nın 107/1 maddesinde düzenlenen işlem bazlı piyasa dolandırıcılığı suçu gerekse aynı Kanun’un 107/2 maddesinde düzenlenen bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçu hapis cezası olarak aynı alt sınır ve üst sınır olan üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile müeyyidelendirilmiştir. Ancak; bu suçun iki görünümü arasındaki farklardan biri yasada öngörülen adli para cezası yönünden kendisini göstermektedir.

İşlem bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda üç yıldan beş yıla kadar öngörülen hapis cezasının yanında ayrıca beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası da öngörülmüşken, bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda ise üç yıldan beş yıla kadar öngörülen hapis cezasının yanında ayrıca beş bin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür.

Yine adli para cezası yönünden bir diğer fark da işlem bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda verilecek olan adli para cezasının miktarı suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamayacakken, bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda böyle bir kısıtlama düzenlenmemiştir.

Aynı türden suçlar olarak değerlendirebileceğimiz bu suçların iki görünümü arasındaki son diğer fark kanun koyucunun işlem bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda etkin pişmanlık uygulaması öngörmesine rağmen, bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunda ise etkin pişmanlık düzenlemesine yer vermemiş olmasıdır. SPK'nın 107/3 maddesindeki düzenlemeye göre; suçun failinin etkin pişmanlık göstererek beş yüz bin Türk Lirasından az olmamak üzere, elde ettiği veya elde edilmesine sebep olduğu menfaatin iki katı miktarı kadar parayı, hazineye henüz soruşturma başlamadan önce ödemesi durumunda hakkında cezaya hükmolunmayacağı, failin söz konusu bedeli soruşturma evresinde ödemesi durumunda hakkında verilecek cezanın yarısı oranında indirimine gidileceği, failin söz konusu bedeli kovuşturma evresinde hüküm verilmeye kadar ödemesi durumunda ise verilecek cezanın üçte biri oranında indirileceği hükmüne bağlanmıştır.

Bu düzenlemeden de görülebileceği üzere kanun koyucu yatırımcının korunması ve mağduriyetinin giderilebilmesi amacıyla aşamalı şekilde ve failin pişmanlık derecesine göre suçun cezalandırılmasına ilişkin yetkisinden tamamen veyahut kısmen feragat göstermektedir. Bu durumun suçla mücadele açısından caydırıcı olup olmadığı hususunun olumlu yahut olumsuz eleştirilebilecek yönleri olduğu izahtan vareste olmakla birlikte suçla mücadele siyaseti gereğince her devletin cezalandırma yetkisinden kısmen veya tamamen vazgeçtiği haller farklı yasal düzenlemelerde kendisini göstermektedir.

Aynı Kanun'un 108. maddesinde bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı sayılmayan haller belirtilmiş olup, bunlar:

“a) TCMB ya da yetkilendirilmiş başka bir resmî kurum veya bunlar adına hareket eden kişiler tarafından para, döviz kuru, kamu borç yönetim politikalarının uygulanması veya finansal istikrarın sağlanması amacıyla işlem yapılması

b) Kurul düzenlemelerine göre uygulanan geri alım programları, çalışanlara pay endirime programları ya da ihraççı veya bağlı ortaklığının çalışanlarına yönelik diğer pay tahsis edilmesi

c) Kurulun bu Kanun kapsamındaki fiyat istikrarını sağlayıcı işlemlere ve piyasa yapıcılığına ilişkin düzenlemelerine uygun olarak icra edilmeleri kaydıyla, münhasıran bu araçların piyasa fiyatının önceden belirlenmiş bir süre için desteklenmesi amacıyla sermaye piyasası araçlarının alım veya satımının yapılması yahut emir verilmesi veya emir iptal edilmesi” olarak sayılmıştır.

Kanun koyucu, kanaatimizce, sermaye piyasasındaki hileli işlemlerin kapsamının geniş olması, öngörülemeyen bir eylem tipiyle karşılaşılabilmesi olasılığını gözeterek ve de sermaye piyasasında yatırımcının suç tereddütüyle hareket etmesi nedeniyle oluşabilecek işlem hacmi daralmasının önüne geçebilmek amacıyla hangi eylemlerin piyasa dolandırıcılığı kapsamına girmeyeceğini belirterek olumsuz bir tanımlama getirmiş ve bahse konu suçun tipiklik seviyesini sınırlamak suretiyle somutlaştırmaya çalışmıştır.

4.3 Usulsüz Halka Arz ve İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti

4.3.1 Yasal unsurları

Bu suç tipi, SPK'nın 109. maddesinde düzenlenmiş olup:

“(1) Onaylı izahname yayımlama yükümlülüğünü yerine getirmeksizin sermaye piyasası araçlarını halka arz edenler ya da onaylı ihraç belgesi olmaksızın sermaye piyasası araçlarını satanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

(2) Sermaye piyasasında izinsiz olarak faaliyette bulunanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Bu kişiler, bu suçun icrası kapsamında aynı zamanda birinci fıkrada tanımlanan suçtu da işledikleri takdirde, sadece bu fıkrada tanımlanan suçtan dolayı cezaya hükmedilir ve ceza yarı oranında artırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde kanun koyucu onaylı izahname yayımlama yükümlülüğünü yerine getirmeksizin sermaye piyasası araçlarını halka arz etmeyi ya da onaylı ihraç belgesi olmaksızın sermaye piyasası araçlarını kasten satmayı veya sermaye piyasasında izinsiz olarak faaliyette bulunmayı suçun yasal unsurları olarak belirlemiştir. Kanuni düzenlemeden bu suç tipinin de seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlendiğini görmekteyiz.

4.3.2 Karşılık cezası

Bu suç tipinin cezai düzenlemesi öngörülen seçimlik hareketli tüm eylemler için iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir.

4.4 Güveni Kötüye Kullanma ve Sahtecilik

4.4.1 Yasal unsurları

Bu suç tipi SPK'nın 110. maddesinde düzenlenmiş olup; aynı Kanun'da düzenlenen diğer suçların aksine aynı isimde düzenlenmiş ve TCK'nın 155. maddesindeki suça atıf yapılarak aşağıda belirtilen suç tiplerinin güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli hali olacağı kabul edilirken cezai müeyyidenin alt sınırı da üç yıldan az olmayacak şekilde düzenlenmiştir.

SPK'nın 110. maddesinde:

“(1) Aşağıdaki fiiller güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli hâlini oluşturur; ancak bu durumda 5237 sayılı Kanun'un 155 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre hükmolunacak ceza üç yıldan az olamaz:

a) Yatırım kuruluşuna, 58 inci madde kapsamındaki fon kuruluna ve 59 uncu madde kapsamındaki teminat sorumlularına; sermaye piyasası faaliyetleri sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veya idare etmek için veya teminat olarak veya her ne nam altında olursa olsun, kayden veya fiziken tevdi veya teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satmak, kullanmak, rehnetmek, gizlemek veya inkâr etmek,

b) Yönetim, denetim veya sermaye bakımından dolaylı veya dolaysız olarak ilişkili bulunduğu diğer bir teşebbüs veya şahısla emsallerine göre bariz şekilde farklı fiyat, ücret ve bedel uygulamak örtülü işlemlerde bulunarak halka açık ortaklıkların kârını veya mal varlığını azaltmak,

c) Halka açık ortaklıklar ve kolektif yatırım kuruluşları ile bunların iştirak ve bağlı ortaklıklarının, yönetim, denetim veya sermaye bakımından doğrudan veya dolaylı olarak ilişkide buldukları gerçek veya tüzel kişiler ile emsallerine uygunluk, piyasa teamülleri, ticari hayatın basiret ve dürüstlük ilkelerine aykırı olarak farklı fiyat, ücret, bedel, şartlar içeren anlaşmalar veya ticari uygulamalar yapmak veya işlem hacmi üretmek gibi işlemlerde bulunarak kârlarını veya malvarlıklarını azaltmak veya kârlarının veya malvarlıklarının artmasını engellemek olarak sayılmıştır.

(2) Yatırım kuruluşu, 58 inci madde kapsamındaki fon kurulu ve 59 uncu madde kapsamındaki teminat sorumluları bünyesinde tutulan kayıtları bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan kişiler, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak 5237 sayılı Kanun'un belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerinden mahkûmiyete bağlanan kanuni sonuçlar, bu suçtan mahkûm olanlar hakkında da uygulanır.

(3) Birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri kapsamına giren güveni kötüye kullanma suçunu işleyen kişi, etkin pişmanlık göstererek 21 inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan ödemenin yanı sıra bunun iki katı parayı Hazineye; a) Henüz soruşturma başlamadan önce ödediği takdirde, hakkında cezaya hükmolunmaz, b) Soruşturma evresinde ödediği takdirde, verilecek ceza yarısı oranında indirilir, c) Kovuşturma evresinde hüküm verilmeye kadar ödediği takdirde, verilecek ceza üçte biri oranında indirilir." şeklinde düzenlenmiştir.

4.4.2 Karşılık cezası

Kanunda sayılan seçimlik hareketler kanun koyucu tarafından ikili bir ayrıma göre cezalandırılmış olup, SPK'nın 110/1 maddesinde düzenlenen seçimlik eylemler TCK'nın 155/2 maddesi gereğince atıf yapılmak ve alt sınırı 3 yıldan az olmayacak şekilde cezalandırılmışken, SPK'nın 110/2 maddesinde düzenlenen seçimlik eylemlerin müeyyidesi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir.

Bu suç tipinde kanun koyucu, Kanun' un 110/3 maddesinde etkin pişmanlığa yer vermiş olup, bu hükme göre aynı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamına giren güveni kötüye kullanma suçunu işleyen kişi, etkin pişmanlık göstererek Kanun' un 21'inci maddenin dördüncü fıkrasında yer alan ödemenin yanı sıra bunun iki katı parayı hazineye henüz soruşturma başlamadan önce ödemesi durumunda fail hakkında cezaya hükmolunmazken, failin belirlenen tutarı soruşturma evresinde ödemesi durumunda fail hakkında verilecek cezanın yarısı oranında indirileceği, failin belirlenen tutarı kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödemesi durumunda ise hakkında verilecek cezanın üçte biri oranında indirileceğinin düzenlendiği görülmektedir. Kanun koyucunun suçla mücadele politikası kapsamında yine diğer bazı ekonomik suçlarda güttüğü kademeli etkin pişmanlık uygulamasını bahse konu bu suç kapsamında da devam ettiği görülmektedir.

4.5 Yasal Defterlerde, Muhasebe Kayıtlarında ve Finansal Tablo ve Raporlarda Usulsüzlük

4.5.1 Yasal unsurları

Bu suç tipi SPK'nın 112. maddesinde:

“(1) Kasıtlı olarak;

a) Kanunen tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtları usulüne uygun tutmayanlar,

b) Saklamakla yükümlü oldukları defter ve belgeleri kanuni süresince saklamayanlar, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

(2) Kasıtlı olarak;

a) Finansal tablo ve raporları gerçeği yansıtmayan şekilde düzenleyenler,

b) Gerçeğe aykırı hesap açanlar,

c) Kayıtlarda her türlü muhasebe hilesi yapanlar,

ç) Yanlış veya yanıltıcı bağımsız denetim ve değerlendirme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayan ihraççıların sorumlu yönetim kurulu üyeleri veya sorumlu yöneticileri, 5237 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre cezalandırılır. Ancak, özel

belgede sahtecilik suçundan dolayı cezaya hükmedebilmek için, sahte belgenin kullanılmış olması şartı aranmaz.

(3) Yatırım kuruluşları ile bu Kanunun Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan kurumlar, 5237 sayılı Kanunun 244 üncü maddesinde tanımlanan sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu açısından banka veya kredi kurumu sayılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu suç tipinde de aynı Kanun’un irdelenen diğer suç tipleri gibi kanun koyucu seçimlik hareketli suçlar ihdas etmiş olup, kanunun suç olarak saydığı eylemler kasten kanunen tutulmakla yükümlü olan defter ve kayıtları usulüne uygun tutmamak, kanunen saklamakla yükümlü olunan defter ve belgeleri kanuni süresi boyunca saklamamak, finansal tablo ve raporları gerçeği yansıtmayan şekilde düzenlemek, gerçeğe aykırı hesap açmak, kayıtlarda her türlü muhasebe hilesi yapmak ve yanlış veya yanıltıcı bağımsız denetim ve değerlendirme raporu düzenlemek ile ihraççıların sorumlu yönetim kurulu üyeleri veya sorumlu yöneticilerinin bu raporların düzenlenmesini sağlamaları suç olarak sayılmıştır.

4.5.2 Karşılık cezası

Bu suç tipinde SPK’nın 112/1 maddesinde düzenlenen seçimlik hareketler için aynı hükümde doğrudan cezai düzenleme öngörülmüş olup; bu seçimlik fiiler için altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası belirlenmişken; aynı Kanun’un 112/2 maddesinde düzenlenen seçimlik hareketler için ise doğrudan bir cezai düzenleme öngörülmemiş olup SPK’nın TCK’ya atıf yapmakla yetindiği görülmüştür. Hatta burada kanun koyucu diğer bazı sermaye piyasası suçlarında yaptığı aksine TCK’da madde olarak yönlendirmede bulunmamış ve “5237 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine göre cezalandırılır” diyerek kanun maddesi belirtmemiştir. Bu durumun nedeni ise seçimlik hareketler olarak belirlenen eylemlerin TCK’da birden fazla maddeyi ihlal etmesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim, söz konusu seçimlik hareketler incelendiğinde korunan hukuki değer ölçüsünde dolandırıcılık ve/veya sahtecilik suçlarının oluşabileceği anlaşılmaktadır.

5. SERMAYE PİYASASI KANUNU'NDA DÜZENLENEN EKONOMİK SUÇLARIN SORUŞTURMA USULÜ

SPK'da düzenlenen suçların soruşturulması aynı Kanun'un 115/1 maddesinde belirtildiği üzere; Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPKu) yazılı olarak suç duyurusu yapması üzerine Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yapılabilir. İlgili Kanun'un bu maddesinde düzenlenen yazılı bildirim Kanun'un lafzı gereği muhakeme şartı niteliğindedir.³⁵Burada görülebileceği üzere sermaye piyasalarına ilişkin bir suç işlendiğinin öğrenilmesi durumunda dahi Cumhuriyet savcılarının doğrudan soruşturma yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu tarz suçlarda SPKu'nun suç ihbarında bulunma şartı doktrinde genel kabul gören görüşe ve kanunun lafzına göre bir muhakeme şartı olup soruşturma makamının genel soruşturma yetkisine istisna getiren bir hükümdür.

Sermaye piyasası suçları hakkında yapılan yargılamalarda SPK'nın 115/2 hükmü gereğince; iddianamenin kabulü ile birlikte iddianamenin bir örneği SPKu'ya gönderilir ve Kurul davanın katılanı sıfatını kazanır.

Aynı Kanun'un 115/4 hükmü gereğince; sermaye piyasası suçları hakkında yapılan soruşturmada verilen takipsizlik kararına Kurul'un itiraz yetkisi de bulunmaktadır.

SPK'nın 116. maddesine göre; bu Kanun'da düzenlenen veya atıf yapılan suçlara ilişkin yargılamaların Hâkimler Savcılar Kurulu'nun (HSK) ihtisas mahkemesi olarak görevlendireceği asliye ceza mahkemelerinde yapılması gerekmektedir. Yürürlükte bulunan HSK kararları gereğince güncel olarak 3 numaralı asliye ceza mahkemeleri sermaye piyasası suçlarını yargılama konusunda görevlidir.

SPKu'nun SPK kapsamında bir suç işlendiğini öğrenmesi durumunda hangi süre içerisinde yazılı bildirimde bulunacağına dair somut bir süre düzenlemesi SPK'da bulunmadığından, ilgili suçun zamanaşımı süresi içerisinde makul süre gözetilerek kural olarak SPKu'nun Cumhuriyet başsavcılığına yazılı ihbarda bulunabileceği doktrinde kabul görmektedir.³⁶

³⁵SPK'nın 115. maddesine göre, "Söz konusu kanunda tanımlanan veya atıfta bulunulan suçlardan dolayı soruşturma yapılması, Kurul tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir."

³⁶Aksoy Z. (2018). Türk Sermaye Piyasası Hukukunda İçeriden Öğrenenlerin Ticareti Suçu. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. s. 223

6. SERMAYE PİYASASI KANUNU 115. MADDESİNDE DÜZENLENEN MUHAKEME ŞARTININ CUMHURİYET SAVCISININ GENEL SORUŞTURMA YETKİSİNE ETKİSİ VE ETKİN SORUŞTURMA GÖREVİNE ENGELİ

6.1 Muhakeme Şartı Kavramı ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun Yazılı Başvurusunun Niteliği

Muhakeme şartı kavram olarak genel anlamıyla hukuk düzeninde bulunmadığı zaman kovuşturma yapılamayacak olan koşuldur. Bu koşul olmazsa olmaz özellikte olup, bulunmadığı takdirde bir uyuşmazlık hakkında yargılama yapılamaz. Çeşitli kanuni düzenlemelerde muhakeme şartları düzenlenmiş olup, muhakeme şartları eksik olduklarında yargılamanın yürütülemeyeceği koşullardır. Örneğin, şikayete tabi suçlarda şikayetin bulunmaması suç nitelikli eylem sabit olsa dahi kovuşturma engelidir ve eylem kovuşturmaya konu edilemez.

SPK'nın 115. maddesinde kendisine yer bulmuş olan yazılı başvuru şartının niteliği doktrinde muhakeme şartı olarak belirtilmesine rağmen esasında tartışmalı özellik ihtiva etmektedir. Doktrinde ceza muhakemesi şartları dava şartları ve yargılama şartları olarak incelenmektedir.³⁷Dava şartları, suçun işlendiğine dair ciddi şüphe olması, fiil ve fail de belli olmasına rağmen, şüpheli hakkında dava açılabilmesi için gerekli olan şartlar için kullanılırken,³⁸yargılama şartları ise, kovuşturma aşaması başlamasına rağmen yargılamanın devam edebilmesi için gereken şartlar olarak kabul edilmektedir.³⁹Bir diğer görüşün temsilcisi olan yazarlara göre ise; söz konusu şart talep şartı olarak değerlendirilmelidir.⁴⁰Talep şartında Cumhuriyet savcısının kamu davası açması bir zorunluluk iken sermaye piyasası suçlarında Cumhuriyet savcısının kendisine SPKu tarafından yapılan yazılı bildirimine rağmen kamu davası açma zorunluluğu yoktur.⁴¹Yine; söz konusu yazılı başvuru şartının izin olmadığı da söylenebilecektir, zira; ceza muhakemesi hukukunda izin kavram olarak soruşturmanın

³⁷Gökçen, A. ve ark. (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayıncılık: 3. Baskı, Ankara, s. 70; Centel, N. ve Zafer, H., (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, s. 672; Ünver, Y. ve Hakeri, H., (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, 14. Baskı, Adalet Yayıncılık: Ankara s. 94 vd.

³⁸Gökçen ve ark. 2018, **a.g.k.**,70; Centel ve Zafer, **a.g.k.**, 672; Ünver ve Hakeri, **a.g.k.**, 94

³⁹Gökçen, ve ark. 2018, **a.g.k.**, 92; Centel ve Zafer, **a.g.k.**, 672.

⁴⁰Erman, S. (1983). Şirketler Ceza Hukuku, (Ticari Ceza Hukuku VII), İstanbul, s. 148

⁴¹Aksoy, 2018, **a.g.k.**, 225

belirli bir aşamaya Cumhuriyet savcısı tarafından getirilerek kamu davası açılması aşamasında söz konusu olmaktadır, yazılı başvuru şartında ise henüz soruşturma makamınca soruşturma işlemleri başlatılmamış dahi olabilir.⁴²Başka bir görüşe göre ise yazılı başvuru şartı müracaat olarak nitelendirilmelidir.⁴³Müracaat, devletin belirli makamları tarafından soruşturma makamı olan Cumhuriyet savcısını iddianame düzenlemek zorunda bırakmayacak biçimde yapılan bildirim olarak tanımlanmıştır.⁴⁴SPK'nın 115. maddesinde düzenlenen yazılı bildirim şartının her ne kadar Kanun'un lafzı gereğince muhakeme şartı olarak kabulü gerekmektedir de, esasında söz konusu yazılı bildirim ceza muhakemesi hukukuna konu sayılan muhakeme şartlarıyla tam olarak uyuşmamakta ve tam karşılığını ifade etmemektedir.⁴⁵ Kanaatimizce de SPK madde 115'in lafzi yorumu net olarak kabul edilebilirse de soruşturma makamı olan Cumhuriyet savcısının kendisine yapılan yazılı bildirim gereğince kamu davası açma mecburiyetinin bulunmadığı gözetildiğinde SPK'nın 115. maddesindeki yazılı bildirim müracaat şartına daha yakın bir nitelik gösterdiği kabul edilebilir ve bu durum doktrinde neden tartışma konusu olduğunu da açıklamaktadır.

SPKu'nun yaptığı yazılı bildirim şartı yalnızca SPK'da düzenlenen ve atıf yapılan suç tiplerine ilişkindir.⁴⁶SPKu'nun buradaki eleyici katkısı sermaye piyasası suçları yönünden oldukça önemli ve değerlidir. SPKu'nun yazılı başvuruyu yaparken takdir hakkı bulunduğu ileri sürülmekteyse de⁴⁷ karşıt görüş olarak SPKu'nun sermaye suçu işlendiği yönünde şüphe etmesi durumunda görevi gereğince başvuruda bulunmak zorunluluğu olduğu da ileri sürülmüştür.⁴⁸Suçun işlendiği yönünde yeterli şüphenin bulunup bulunmadığı hususunda ulusal mevzuatta takdir ve değerlendirme yetkisinin Cumhuriyet savcısında olduğu genel kural olarak gözetildiğinde kanaatimizce sermaye

⁴²Bayındır, S. (2011). Sermaye Piyasası Kanununun 49. Maddesinde Yer Alan Yazılı Başvuru Şartının Hukuki Mahiyetine Ve Sonuçlarına İlişkin Bir Değerlendirme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 93. s. 224; Evik, V. S. ve Evik, H. (2007). "Kovuşturma Koşulu Olarak Yazılı Başvuru Ve Eleştirisi", in: Av. Şükrü Alpaslan Armağanı, İstanbul: Can Matbaacılık, s. 211

⁴³Toroslu, N. ve Feyzioğlu, M. (2015). Ceza Muhakemesi Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara:, s. 52; Şahin, C. (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku I, Eylül 2018, Ankara: 9. Bası, Seçkin Yayıncılık, s. 68

⁴⁴Kunter, N., Yenisey, F. ve Nuhoğlu, A., (2009). Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 17. Bası, İstanbul, s. 96

⁴⁵Aksoy, 2018, **a.g.k.**, 224

⁴⁶Sadak, M. (2016). Sermaye Piyasası Hukukunda Örtülü Kazanç Aktarımı Suçu, Legal Yayıncılık, İstanbul s. 174; Yenidünya, A. C. (2013): Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Suç ve Kabahatlere İlişkin Genel Prensipler, in: İpek Yolu Canlanıyor: Türk-Çin Hukuk Zirvesi Konferans Bildiri Kitabı, Nisan 2013., s. 92.

⁴⁷Topuz, V. (2019). Sermaye Piyasası Suçlarında Yazılı Başvuru Şartı ve Görevli ve Yetkili Mahkeme, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.159-172, s.164

⁴⁸Yenidünya, 2013, **a.g.k.**, 93

piyasası suçlarından biri veya birkaçının işlendiğine yönelik olarak basit şüphe dahi bulunması durumunda SPKu'nun nihai sonuç doğuracak şekilde yazılı bildirimde bulunmaması yönünde takdir hakkı olmamalıdır. Bunun kabulü durumunda yetki gasbına, ceza muhakemesi yönünden yetersiz hukuki değerlendirme ihtimaline bağlı olarak işlenen suçların cezasız kalmasına, hukuk devleti ilkesinin zedelenmesine neden olmak gibi olumsuz hukuki sonuçların doğması muhtemeldir. Böyle bir durumda ise SPKu üyelerinin doktrinde farklı görüşlerde belirtildiği üzere görevi kötüye kullanma suçu⁴⁹ veya suçu bildirmeme suçundan sorumlulukları⁵⁰söz konusu olabilecektir.

6.2 Muhakeme Şartının Genel Soruşturma Yetkisine Etkisi

Muhakeme şartı ile soruşturma makamı olan Cumhuriyet savcısının kendisine CMK ile verilen genel soruşturma yetkisi kısıtlanmış olmaktadır. Zira; SPK'da düzenlenen suçlar bakımından Cumhuriyet savcısı CMK'nın 160 ve 161 maddeleriyle kendisine verilen genel soruşturma yetkisi gereğince resen yani kendiliğinden harekete geçemeyecek olup, yazılı olarak suç ihbarında bulunulmasını bekleyecektir. Benzer muhakeme şartları özellikle kamu görevlilerine özgü bazı suçlarda da bulunmaktadır. Görevi kötüye kullanma suçu gibi. Orada şüpheli kamu görevlisi hakkında adli soruşturma yapılabilmesi için ilgili idare tarafından soruşturma izni verilmesi gerekirken, SPK'da ise suç ihbarının yazılı yapılması şartı bulunmaktadır. Kamu görevlilerinin soruşturmasındaki muhakeme şartı olan izin ile bire bir aynı olmamakla birlikte kanun koyucu sermaye piyasalarındaki işleyişin teknik olması ve sonuçlarının oldukça fazla kişiyi etkilediği hususlarını gözeterek soruşturma makamı olan Cumhuriyet savcısına kendiliğinden hareket serbestisi tanımamıştır. Zira, suç uydurmak veyahut iftira atmak suretiyle sermaye piyasalarında ekonomik sonuçlara da neden olabilecek şekilde bir soruşturma açılmasının gerek yatırımcı gerekse piyasa açısından telafisi güç zararlara yol açması muhtemeldir. Nitekim, öğretilerde bazı yazarlar muhakeme şartı ile birlikte eylemin bir suç teşkil edip etmediği noktasında basit şüphe

⁴⁹Bayındır, 2011, **a.g.k.**, 228.

⁵⁰Aşkın, U. (2018). Sermaye Piyasasında Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu, MÜHF-HAD, C. 24, S. 2, Aralık 2018, s. 704

derecesine varmayan durumlarda bile doğrudan soruşturma yapılmasının engellendiği görüşündedirler.⁵¹

6.3 Muhakeme Şartının Etkin Soruşturma Görevine Etkisi

Muhakeme şartı olarak getirilen yazılı ihbar zorunluluğunun getirilmesinin piyasayı ve paydaşları korumak vb. amaçları bulunmakta ise de; bu düzenlemenin TCK sistematığı ve özellikle ekonomik suçla mücadele kapsamında zafiyet getirdiği hususu da tartışılmaktadır. Zira; SPKu'nun yazılı suç ihbarında bulunmaması ya da geç bulunması durumunda kamuoyu tarafından dahi bilinecek kadar ortaya çıkmış bir suçun soruşturma makamı tarafından soruşturulamaması, suçluların yargılanamaması, ceza adaletinin sağlanamaması gibi toplumun adalet duygusunu zedeleyecek ve cezasızlık algısının oluşmasına ve sermaye piyasalarının en önemli düzenleyici ve denetleyici kurumu olan SPKu'nun kendisine duyulan kurumsal güvenilirliğin zedelenmesine neden olacak şekilde sonuçlarla karşılaşmak olası hale gelecektir.

Diğer bir açıdan bakıldığında ise sermaye suçu işlendiğini öğrenen SPKu'nun Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuru yapmaması durumunda Kurul üyelerinin de cezai sorumluluğu doğabilecektir. Ancak, gerek suç bildirmeme gerekse görevi kötüye kullanma suçlarının TCK'daki karşılık cezai yaptırımları gözetildiğinde yazılı başvuru yapılmaması nedeniyle oluşabilecek gayrimeşru kazanç ve diğer taraftan bakıldığında yatırımcı ile kamunun uğradığı zarar gözetildiğinde SPKu'nun suçla mücadele yönünden yazılı başvuru konusunda gerekli yüksek dereceli özeni göstermesi için yeterli hukuki düzenlemeler olmadığı kanaatindeyiz.

Yapılacak yasal düzenlemelerin kamu görevlileri hakkında da caydırıcı etki göstermesi ve kamu görevlilerinin suçu bildirme konusundaki takdir hakkını oldukça sınırlandırıcı etki doğurması gerekir. Zira; suçun yasal unsurlarının oluşup oluşmadığı hususundaki hukuki ve teknik değerlendirmenin, gerektiğinde SPKu'dan ekonomik ve teknik bilgi, veri, vb. hususlarda alabileceği yardımla birlikte, nihai olarak bu konuda mesleği gereği uzmanlaşmış olan ve genel soruşturma yetkisi kanun koyucu tarafından kendisine verilen Cumhuriyet savcısı tarafından yapılması gerekir. Aksi takdirde, farklı dönemlerde farklı uygulamalar neticesinde ceza muhakemesi sisteminin keyfiliğe açık hale gelmesi olası görünmektedir.

⁵¹Yenidünya, A. C. ve Canpolat, C., (2014). Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Güveni Kötüye Kullanma Suçu (SPK m. 110/1-3), Bankacılık ve Finans Hukuku Dergisi, C. 3, S. 9, Y. 2014, s. 153.

7. EKONOMİK SUÇ KAVRAMINA LİTERATÜRDEKİ GENEL BAKIŞ AÇISI

Günümüzde birçok suç fiilleri içeren disiplinler arası bir alan olan ekonomi ceza hukuku gerek ticaret hukukunun, gerek borçlar hukukunun gerekse ceza hukukunun da bir tamamlayıcısıdır⁵²

Doktrinde ekonomik suçların genel olarak özel ceza yasalarında kendilerine yer bulduğu ve bu nedenle de genel ceza hukuku ilkelerinin ekonomik suçlarla mücadele açısından çok uygulanamadığına yönelik eleştiriler bulunmaktadır.⁵³ Bu eleştirilerin temel çıkış noktası, ekonomik suçların TCK kapsamında tanımlanmamış ve bu tanıma uygun şekilde kanunda ayrı bir bölüm olarak kendisine yer bulamamış olmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten de ticari hayatın her geçen gün gelişmesine ve teknolojinin ilerlemesine rağmen ve bunlarla ilişkili olarak ekonomik suçların niteliği ve niceliğinin artmış olduğu bilinmekle birlikte yasa koyucu tarafından Türk yasal mevzuatında ceza genel hukukunda ya da ceza özel hukukunda ekonomik suç kavramı tanımlanmamış ve yasal unsurları belirlenmemiştir. Gelişen ihtiyaca binaen yasa koyucu tarafından TCK'da veyahut diğer kanunlardaki özel ceza hükümlerinde suç olarak düzenlenmemiş bir eylemle karşılaşıldığında kazuistik yöntemle genel bir suçla mücadele refleksi göstermek yerine yalnızca ilgili eylem suç olarak düzenlenmekte ve yine bu oluşturulan suçun müeyyidesine de yer verilmektedir.

Örneğin; 2005 yılında yürürlüğe giren TCK'da 24 Kasım 2016 tarihli yapılan kanuni düzenlemeye kadar kamuoyunda telefon dolandırıcılığı olarak da bilinen, şüphelilerin kendilerini kamu görevlisi, banka çalışanı vb. kişilerden göstermek suretiyle mağdurları dolandırdıkları eylemler, ekonomik olarak çoğu mağdurda telafisi güç maddi zararlara neden olmasına, bir çok sayısı belirsiz mağdur yaratmasına ve de maalesef eylemin işleniş biçimi nedeniyle çoğu zaman gerçek faillere ulaşılmasına ve aldatıcılık seviyesinin yüksek olması gözetildiğinde nitelikli bir suç eylemi olmasına rağmen basit dolandırıcılık kapsamında müeyyidelendiriliyordu. Çünkü o döneme kadar toplumda böyle bir suçla yaygın karşılaşılmadığı için algısal olarak karşılığı yoktu ve kanun koyucu tarafından da öngörülememişti. Bu nitelikli dolandırıcılık eylemleri mevzuatta basit dolandırıcılık olarak cezalandırılıyor ancak bu müeyyidenin de infaz sistemi nedeniyle olay adaleti yönünden tatmin edici ve failer yönünden caydırıcı bir

⁵²Küçüktaştan, 2017, a.g.k., 5

⁵³Erman, S. (1984). Özel Kanunlar Açısından Ticari Ceza Hukuku, Cilt I, Genel Kısım, 2.Bası, İstanbul, s.43

karşılığı gerçekleşmiyordu. Kanun koyucu bu ihtiyacın oluşması üzerine, bu yasadışı eylemleri nitelikli dolandırıcılık eylemi olarak TCK'nın 158/1.1 hükmünde ağır ceza mahkemelerinde yargılanması gereken bir suç olarak düzenledi ve bu düzenleme suçla mücadele kapsamında ilerici bir adım olarak caydırıcı etki gösterdi. Zira; TCK'nın 157. maddesi kapsamındaki dolandırıcılık eyleminin cezası bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası iken, TCK'nın 158/1.1 maddesinde düzenlenen nitelikli dolandırıcılık suçunun cezası ise dört yıldan on yıla kadar hapis ve suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olmayacak şekilde beş bin güne kadar adli para cezasıdır.

İşte örnekte anlatılmaya çalışıldığı üzere, genel suç siyasetinin yasa koyucu açısından bu dağınık, kolaycı ve öngöründen uzak hali çok farklı kanunlarda birbirine kimi zaman benzese de birçok ekonomik suç türünün oluşturulmasına, bu suç türlerinin bir kısmının genel soruşturma veya kovuşturma usullerinden farklılık arz etmesine böylelikle de yeknesak bir genel suç siyaseti ve caydırıcı temel kanunların oluşmasına engel teşkil etmiştir. Uzun vadede bu durumun karşılığı olarak, zamanla profesyonelleşen failer tarafından yeni ekonomik suçların üretilmesine, hatalı yargı kararları uygulamaları nedeniyle farklılaşan ceza miktarlarına, toplumda mağdurun ikinci kez mağdur edildiğine yönelik bir cezasızlık algısına neden olmaktadır.

8. EKONOMİK SUÇA EKONOMİK CEZA İLKESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ekonomik suça ekonomik ceza ilkesi ekonomik suçların diğer adli suçlardan farklı müeyyidelendirilmesi görüşünün sonucunda oluşmuş bir ilkedir. Bu ilke ile amaçlanan nokta, verilecek cezanın cezadan beklenen amacın ötesine taşmaması ve böylelikle cezaların caydırıcı olabilmeleri için failin suçtan elde edeceği kazançtan daha fazlasının yaptırım yoluyla kendisinden alınacağına dair failde caydırıcı bir kaygının oluşturulmasıdır.⁵⁴

Ekonomik suçlar, klasik suçlardan farklı olarak şiddet içermediğinden karşılık ceza olarak para cezasına hükmedilmesi gerektiği yöndeki kanaate rağmen, Kıta Avrupası Hukukunda ve Anglo Sakson Hukukunda tümüyle tercih edildiği söylenemeyecektir.⁵⁵ Bu durumun en önemli sebebi ise bu ilkenin ultima ratio yani son çare ilkesine göre ikinci planda kalmasıdır. Son çare ilkesinin amacı ise genel olarak devletin cezalandırma gücünün sınırlandırılmasıdır.⁵⁶

Ekonomik suçların karşılık cezaları incelendiğinde yaptırım olarak hapis cezası ve para cezasının birlikte öngörüldüğü⁵⁷ tespiti genel olarak isabetli olmakla birlikte, doktrindeki bazı yazarlar tarafından eleştirilmekte ve ekonomik sistem ya da hükümet sistemi farklılıklarının yaratabileceği dezavantajların aşılabilmesi amacıyla ekonomik suça ekonomik yaptırımın karşılık ceza olarak belirlenmesi gerekliliği ileri sürülmektedir.⁵⁸ Para cezaları yönünden ise hükme konu edilecek para cezasının miktar olarak ekonomik suç failinin ödeme gücünden fazla olmaması gerektiği ve ödeme gücünün verilecek cezada bir indirim sebebi olarak değerlendirilebileceğini ileri süren yazarlar da vardır.⁵⁹

Müeyyidelendirmede amaç verilen cezaların özel ve genel anlamda caydırıcı etki yaratmalarıdır. Ekonomik suça ekonomik ceza ilkesinde de ceza olarak verilen adli para cezalarının suçun failinde suçu işlemekle elde etmeyi umduğu ekonomik gelirden fazla

⁵⁴Küçüktaşdemir Ö. (2018). Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Bakımından Suçlar ve Cezalar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 164

⁵⁵Küçüktaşdemir, 2018, **a.g.k.**, 159

⁵⁶Taşkın, O. E. (2016). Son Çare (ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Sayfa: 59-91

⁵⁷Dursun, S. (2006), Bankacılık Düzenine Karşı İşlenen Suçlar, Seçkin, Ankara, s. 84

⁵⁸Erem, F., Altıok, A. ve Tandoğan, H. (1989). Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, s. 295

⁵⁹Yücel, M. T. (1978). Ekonomik Suçlar, Yasa Hukuk Dergisi, C. I, S, 11, 1852-1863

olması faildeki suç işleme motivasyonunu düşürmesi nedeniyle beklenen caydırıcı etkiyi yaratabilir, ancak bu etkinin yaratılması için de her ekonomik suç özelinde sağlanabilecek ekonomik menfaatlerin kanun koyucu tarafından asgari ve azami miktarlar teknik olarak hesaplanmak suretiyle öngörülecek müeyyidelerin alt ve üst sınırını oluşturacak cezalar olarak tayin edilmeleri gerçek ceza adaletinin sağlanmasında oldukça önemlidir. Bu durumun sağlanamaması durumunda ise yetersiz adli para cezalarının öngörülmesi nedeniyle ekonomik suç faillerinin cesaretleri kırılmadığından yeni suçlar ve suç tipleri ile karşılaşılması bir süre sonra ise toplumda cezasızlık algısının oluşması muhtemel niteliktedir. Bu algının ortaya çıkmasını önleyebilmek adına ekonomik suç tiplerine göre failin elde ettiği ekonomik kazancın tam olarak tespit edilemediği veya ekonomik suçun mağdurların gerek sayısı gerekse zararlarının tam olarak tespit edilemediği suçlarda adli para cezasına ilave olarak hapis cezalarının da kanun koyucu tarafından öngörülmüş olmaları gerekliliği günümüzdeki ekonomik sistemler ve enflasyon oranları gözetildiğinde giderek zorunluluk arz etmektedir.

SONUÇ

Ekonomik suç kavramının ulusal mevzuattaki çok çeşitli suç tipleri değerlendirildiğinde; ekonomik suçun tipiklik ilkesi gereğince yasal bir tanımının olmaması, bu durumun da gerek kanun koyucunun kapsamlı ve etkili bir suç ve ceza siyaseti gütmesine gerekse bir hukuk devletinden beklenen tutarlı soruşturma ve kovuşturma uygulamaları sağlanmasına engel olduğu açıkça görülmektedir. Görmezden gelinen bu eksiklik kanun koyucu tarafından korunmak istenen hukuki menfaat baz alınarak farklı kanunlarda birçok suç tipine yer verilerek geçici çözümlerle aşılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu husus esasında suçla mücadeleyi yavaşlatmakta, elde edilen menfaatlere oranla yetersiz ceza öngörülmesine neden olmakta, ekonomik suç faillerinin cesaretlenmesine ve böylelikle ekonomik suçların cazip hale gelerek yaygınlaşmasına neden olmakta, benzer suçlara farklı yargılamalarda farklı sonuç cezalar verilerek somut ceza adaleti anlayışını sekteye uğratmakta böylelikle ekonomik suç mağdurlarının uzayan teknik nitelikteki yargısal süreçler, bu süreçler sonucunda verilen yargı kararlarının kazuistik infazı sosyal hayatta kendisini gerçekleştiremeyen durumları itibariyle mağdurların ekonomik zararının karşılanamamasına ve tüm bu süreçlerin sonunda da toplumsal birçok kesimde ekonomik suçlar hakkında cezasızlık algısının oluşmasına neden olmaktadır. Bu algının yerleşmesinin önemli nedenlerinden biri de bu tür suç tipleri için öngörülen asgari ve azami hapis cezası ve/veya adli para cezalarının mağdurun zararının giderilmemesine rağmen uygulanan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları verilmesi, mağdur sayısının çokluğu, fail/failler tarafından suçla elde edilen ekonomik gelirin büyük olmasına ve faillerin samimi bir pişmanlık göstermemesine rağmen verilen cezaların ertelenmesi gibi hüküm çeşitlerinin hatalı uygulamalarla mağdurların karşısına çıkarılmasıdır. Çalışmamız boyunca anlatılan suç tiplerine dikkat edildiğinde kanun koyucu tarafından ekseri çoğunluk olacak şekilde müeyyide olarak hapis cezası ve para cezaları öngörülmüştür. Ancak; Türkiye genelinde yıllar içindeki paranın alım gücünün düşmesi gibi ekonomik sonuçların toplumun beklediği somut olay adaleti anlayışına da büyük zarar verdiği görülmektedir. Nitekim; bir günlük adli para cezası karşılığı TCK'nın 52. maddesinin ikinci fıkrasına göre halen en az 20 TL en fazla ise 100 TL olup, bu tutar güncel değeri itibariyle caydırıcılıktan oldukça uzak hatta suç faillerini cesaretlendirici özellik taşımaktadır. Kanun koyucu tarafından zaman içerisinde gerek suç ve cezaların nitelik

ve nicelikleri, öngörülen müeyyideler sürekli şekilde değişikliğe tabi tutulurken adli para cezasının günlük parasal karşılığı nedense değiştirilmeye gerek görülmemiştir. Bu durum ise zaten oldukça güç tespit edilebilen ve uzun soruşturma veya kovuşturmalara konu olan ekonomik suçların faillerinin lehine olmakta, suç ile elde ettikleri ekonomik gelirlere kıyasla çok düşük tutarlarla adli para cezalarıyla karşılaşmaktadırlar. Bu husus da tıpkı öngörülen hapis cezaları gibi para cezalarının da caydırıcılığının neredeyse ortadan kalkmasına ve böylelikle bu suçlar hakkında kısa ve orta vadede cezasızlık algısının oluşmasına uzun vadede ise milli servetin büyük oranda kaybına ve kamu düzeninin bozulmasına neden olabilecek tehlikeleri içerisinde barındırmaktadır. Aynı sonucu maalesef CGTİHK ile suç tiplerine göre getirilen kademeli şekilde oran üzerinden yerine getirilen infaz uygulamaları ile de görmekteyiz. Örneğin, kesinleşmiş bir hapis cezası mahkumiyeti bulunan bir hükümlü, hakkındaki hapis cezasının tamamını yahut büyük kısmını hakkında tekerrür hükmü uygulanmamış ise kapalı ceza infaz kurumlarında çekmemektedir.

Çalışmamızın özel incelemesine konu edilen SPK'da düzenlenen ekonomik suçlarda ise tıpkı BanK'daki düzenleme gibi ekonomik suçların soruşturulması diğer ekonomik suçlardan farklı olarak SPKu'nun yazılı bildirim şartına bağlanmıştır. Bu husus SPK'da düzenlenen bir ekonomik suçun işlendiği açıkça Cumhuriyet savcısı tarafından öğrenilse dahi Cumhuriyet savcısının soruşturma yetkisinin resen bulunmadığı sonucunu karşımıza çıkarmaktadır. SPK'daki yazılı ihbar düzenlemesi doktrinindeki çoğunluğa göre muhakeme şartı olarak kabul edilmekte ise de, kanaatimize göre ise müracaat şartı olarak nitelendirilmesi daha isabetli olacaktır. Bu şartın ilgili kurum olan SPKu tarafından titizlikle uygulanmaması durumunda suçla mücadelenin zorlaşması, suç işlendikten uzun süre sonra ilgili kurum olan SPKu tarafından ihbar edilse dahi fiil ve faillerin tespitinin oldukça zorlaşması ve böylelikle cezasızlık algısının ortaya çıkmasının ihtimal dahilinde olmasını karşımıza çıkarabilmektedir. Bu mahsurun önüne geçilebilmesi kanun koyucunun suçla mücadele politikasına ve hükümetlerin yürüttüğü ekonomi politikalarına göre farklı çözüm tercihlerini beraberinde getirecektir. Çözüm önerisi olarak ise ekonomik suçlarla mücadele konularında özellikle teknik ekonomi ve piyasa bilgisine asgari oranda sahip Cumhuriyet savcısı ve hâkimlerin meslek içi eğitimler, yüksek lisans ve doktora eğitimleri ile niteliklerinin yükseltilmesinden sonra sadece bu suçlarla iştigal eden soruşturma bürolarının ve mahkemelerin kurulması gösterilebilir. Bu durum gerek

soruşturma ve kovuşturma sürelerinin kısılmasını gerekse verilen kararların isabet oranlarının yükselmesini sağlayarak toplumdaki somut olay adaleti anlayışının tatminini sağlayacaktır. Bununla bağlantılı olarak CGTİHK’da düzenleme yapılarak verilen kesinleşmiş hapis cezalarının infaz oranlarının yükseltilmesi, adli para cezasının bir günlük karşılığı olan asgari 20 TL’nin faillerin suçla elde ettiği gelirlerle orantılı olarak alım gücü ve caydırıcılık baz alınarak yükseltilmesi, yine bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay’da sadece ekonomik suçlara bakan dairelerin hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yüksek lisans veya doktora eğitimine sahip olmalarının bu görevlere gelmeleri için bir ön şart olarak getirilmesi, yine, SPKu’nun suçu yazılı olarak bildirme yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda ilgili kamu görevlileri hakkında da özel bir cezai düzenleme getirilerek suç ihbarında keyfilik önüne geçilmesi ve bu kamu görevinin yerine getirilmesinde özen ve yüksek verimliliğin sağlanması ve yapılacak özel cezai düzenleme ile muhtemel menfaat temini yönünde bir tevessül olması durumunda ilgili kamu görevlilerinde caydırıcılığın sağlanması gibi uygulamalara dayanak yasal düzenlemelerin yapılması durumunda daha güvenilir, daha verimli ve daha adil sermaye piyasaları oluşturabilecektir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Z. (2018). Türk Sermaye Piyasası Hukukunda İçeriden Öğrenenlerin Ticareti Suçu. Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aşkın U. (2018).”Sermaye Piyasasında Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu”, MÜHF-HAD, C. 24, S. 2, Aralık 2018, s. 704
- Ataman Erdönmez, P. (2009).”Küresel Kriz ve Ülkeler Tarafından Alınan Önlemler Kronolojisi”, Bankacılar Dergisi, S. 66, s. 86
- Aytekin A. (2000). Ceza Muhakemesi Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Susma Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Bayındır, S. (2011). ”Sermaye Piyasası Kanununun 49. Maddesinde Yer Alan Yazılı Başvuru Şartının Hukuki Mahiyetine Ve Sonuçlarına İlişkin Bir Değerlendirme”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 93. (ss. 224-228)
- Centel, N., Zafer, H. ve Çakmut, Ö. (2014) Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınevi, İstanbul
- Centel, N. ve Zafer, H., (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul
- Cin Şensoy, Ş. (2004). “Ekonomik Suç Kavramı ve Ekonomik Suçların Kriminolojik Özellikleri”, Prof. Dr. Çetin Özek'e Armağan, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, (ss. 829-848)
- Deveci, L. (2022). Ekonomik Suçlara Verilen Cezaların Algısı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dönmezer, S. (1985).”Ekonomik Suçlar”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (7) , s. 20
- Dursun, H. (2005).”Ekonomik Suçlar ve Türkiye’deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 58, (ss.215-245)
- Dursun, S. (2006), Bankacılık Düzenine Karşı İşlenen Suçlar, Seçkin, Ankara
- Dursun, S. (2013).”Türk Ceza Hukuku Reformunun Ekonomi Ceza Hukukuna Etkileri”, Dünyada ve Türkiye’de Ceza Reformları Kongresi (26 Mayıs-4 Haziran 2010), Cilt II, (ss.2239-2250), 12 Levha Yayıncılık, İstanbul, s.2244
- Erem, F. (1986). Diyalektik Açısından Ceza Yargılaması Hukuku, 6. Bası, Ankara
- Erem, F., Altıok, A. ve Tandoğan, H. (1989). Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara
- Erman, S. (1983). Şirketler Ceza Hukuku, (Ticari Ceza Hukuku VII), İstanbul
- Erman, S. (1984). Özel Kanunlar Açısından Ticari Ceza Hukuku, Cilt I, Genel Kısım, 2.Bası, İstanbul
- Erman, S. (1992). Ticari Ceza Hukuku, Cilt I, Genel Kısım, 3. Bası, İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Evik, V. S. ve Evik, H., (2007). Kovuşturma Koşulu Olarak Yazılı Başvuru Ve Eleştirisi, in: Av. Şükrü Alpaslan Armağanı, İstanbul: Can Matbaacılık s. 211
- Gökçen, A., Balcı, M., Alşahin M. E., ve Çakır, K., (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayıncılık: 3. Baskı, Ankara
- Güvel, E. A. (2019). “Ekonomik Suç ve Caydırıcı Hukuk Uygulamaları, Kriminoloji ve İktisat, Suç ve Ceza İktisadi Üzerine İncelemeler”, Sosyal Bilimler Araştırmaları Derneği, (66-103), s.80
- Hafizoğulları, Z. (1993). “Temiz Toplum Meselesi”, Argumentum, Haziran 1993, Y.3, S.35, (621-624), s. 622

- Hafizoğulları, Z. ve Özen, M. (2013). Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara
- Koca, M. ve Üzülmüş, İ. (2019). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. bs, Seçkin Yayınları, Ankara
- Köksal, B. (2010). Ekonomik Suç Tartışmaları Işığında Türk Hukukunda Vergi Suçları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Kunter, N., Yenisey, F. ve Nuhoğlu, A., (2009). Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 17. Bası, İstanbul
- Küçüktaşdemir Ö. (2017). Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Suçlar ve Cezalar, Ankara
- Küçüktaşdemir Ö. (2018). Ekonomik Suçlar Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Bakımından Suçlar ve Cezalar, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Mahmutoğlu, F. S. (2003). "Ekonomi Hukuku- Ekonomik Suçlar ve Ekonomi Ceza Hukuku", s. 1-7
- Mahmutoğlu, F. S. (2003). Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç ve İdari Suçlar, Kredi, Seçkin Yayıncılık
- Nuhoğlu, A. (2015). "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suç ve Cezalar", Ticaret Hukukuna Hukukun Diğer İlgili Alanlarıyla Birlikte Bakış Sempozyumu, DAÜ Basımevi, Gazmağusa, (ss.186-190) s.187
- Özbek, V. Ö. (2010). "Tefecilik Suçu", Ceza Hukuku Dergisi, Yıl:5, Sayı:14, s. 31
- Özbek V. Ö. (2020). Ekonomi Ceza Hukuku Birinci Kitap-Genel Hükümler, Seçkin, Ankara
- Öztan, B. (2010). Medeni Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara
- Parlar, A. (2011). Türk Ceza Hukukunda Tefecilik ve İhale Sürecinde İşlenen Suçlar, Bilge Yayınevi
- Perçin, Ö. (2010). "Ekonomi Hukuku: Hukukun Sınıflandırılmasında Paradigma Kayması", AÜHFD, C.59, S.2, (ss.277-307), s.286
- Sabır, H. "Piyasa Ekonomilerinde Rekabet Hukukunun İktisadi Temelleri", FMR, Cilt.2, 2002, (ss.85-89), s.85
- Sadak, M. (2016). Sermaye Piyasası Hukukunda Örtülü Kazanç Aktarımı Suçu, Legal Yayıncılık, İstanbul
- Selman, D. (2006), Bankacılık Düzenine Karşı İşlenen Suçlar, Seçkin, Ankara
- Şahin, C. (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku I, Eylül 2018, Ankara: 9. Bası, Seçkin Yayıncılık
- Tan, T. (1997). "Anayasal Ekonomik Düzen", Anayasa Yargısı, C.7, (ss.161-178)
- Taner, T. (1949). Ceza Hukuku Umumi Kısım
- Taşkın, O. E. (2016). "Son Çare (ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, ss. 59-91
- Topuz, V. (2019). "Sermaye Piyasası Suçlarında Yazılı Başvuru Şartı ve Görevli ve Yetkili Mahkeme", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (ss.159-172), s.164
- Toroslu, N. ve Feyzioğlu, M. (2015). Ceza Muhakemesi Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara: s. 52
- Ünver, M. ve Bakırtaş, İ. (2008). "Suçun Ekonomik Analizi: Genel Bir Değerlendirme", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 20, (ss.35-56), s.38
- Ünver, Y. ve Hakeri, H., (2018). Ceza Muhakemesi Hukuku, 14. Baskı, Adalet Yayıncılık: Ankara

Yenidünya, A. C. (2013). "Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Suç ve Kabahatlere İlişkin Genel Prensipler", in: İpek Yolu Canlanıyor: Türk-Çin Hukuk Zirvesi Konferans Bildiri Kitabı, s. 92-93

Yenidünya A. C. ve Canpolat, C., (2014). "Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Güveni Kötüye Kullanma Suçu (SPK m. 110/1-3)", Bankacılık ve Finans Hukuku Dergisi, C. 3, S. 9, s. 153

Yücel M. T. (1978). "Ekonomik Suçlar", Yasa Hukuk Dergisi, C. I, S, 11, 1852-1863

www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi 09/07/2023)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	İsmail ŞAHVERDİOĞLU
E-Posta	

Eğitim

Lisans	2006, Marmara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk
Yüksek Lisans	2023, Bakırçay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonomi Hukuku, Kamu Hukuku Anabilim Dalı

